

30. Tiistaina 18 p. joulukuuta

klo 6 i. p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi suurten tulojen suostuntaverosta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:o 2 ja 2a; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 13.

2) Ehdotus laiksi leimasuostunnasta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 6; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 14.

3) Ehdotus laiksi sisältävä välittävät säännökset maalaiskuntain kunnallislain, kaupunkien kunnallislain, kansanäänestystä koskevan lain ja kunnallisen vaalilain täytäntöön saattamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 7; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 20.

Toinen käsittely:

4) Ehdotus laiksi tulojen ilmoittamisvelvollisuudesta kunnallisverotuksessa

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 10; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. Gyllingin y. m. edusk. esit. n:o 10.

Esitellään:

5) Ehdotus, että eduskunta päättäisi vahvistaa ja julkaistavaksi määrätä seuraavan lakiehdotuksen: Laki Korkeimmasta Oikeudesta

Asiakirjat: Lakivaliokunnan kirjelmä n:o 9; ed. Airolan ja Kullervo Mannerin kirjoitus.

Siv.

598

599

600

Siv.

6) Ehdotus, että eduskunta päättäisi vahvistaa ja julkaistavaksi määrätä seuraavat lakiehdotukset:

a) Laki Korkeimmasta Hallinto-oikeudesta;

b) Laki 20 päivänä heinäkuuta 1906 annetun Vaalilain 13 ja 16 §:n muuttamisesta; sekä

c) Laki 2 päivänä huhtikuuta 1883 irtolaisista ja niiden kanssa menettelemisestä annetun asetuksen 9 §:n muuttamisesta ..

Asiakirjat: Lakivaliokunnan kirjelmä n:o 10; ed. Airolan ja Kullervo Mannerin kirjoitus.

7) Maan sotalaitoksen voimaansaattamista ja esityksen antamista kansanmiliisin aikaansaamiseksi koskeva ed. Mikkolan y. m. anom. ehd. n:o 4

8) Kertomus valtiovarain tilasta vuosina 1913—1915

Ainoa käsittely:

9) Erinäisiä ehdotuksia elintarvekysymyksen järjestämiseksi

Asiakirjat: Elintarveasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Airolan ja Kullervo Mannerin kirjoitus.

10) Määrärahan myöntämistä kansakoululasten ravinto- ja vaatetusavuksi tarkoitettava anomusehdotus

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Latvalan y. m. anom. ehd. n:o 44.

Pöydällepanoa varten esitellään:

11) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2 kansantajuisten tieteellisten luentojen avustamista tarkoittavan anomusehdotuksen johdosta

620

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Airola, Arajärvi, Herrala, Holsti, Härmä, Kallio, Kiviniemi, Kuusinen, Lepola, Lohi, Mäkelä, Pehkonen, Pärssinen, Salin, Setälä, Talas ja Waljakka.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä tästä istunnosta saa sairauden takia ed. Lepola.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. K. Manner: Suuren valiokunnan jäsenille pyydän ilmoittaa, että valiokunta kokoontuu huomennaamuna kello 8 a. p.

Välitys Suomen itsenäisyysasiasta y. m.

Puhemies: Eduskunnalle on jätetty kirjelmä, joka luetaan.

Sihteeri lukee:

Suomen Eduskunnalle.

Viime marraskuun 15 päivänä julistautui Eduskunta Suomen korkeimman valtiovallan haltijaksi ja nimitti sittemmin jäsenet Suomen Senaattiin. Senaatti antoi Eduskunnan käsiteltäväksi ehdotuksen Suomen hallitusmuodoksi, joka on rakennettu sille periaatteelle, että Suomi on oleva riippumaton tasavalta. Julistuksessa Suomen kansalle ilmoitti Senaatti joulukuun 4 p:nä, että hallitus on kääntynyt toisten valtojen puoleen saadakseen maamme valtiollisen itsenäisyyden kansainvälistä tunnustetuksi. Eduskunta hyväksyi joulukuun 6 p:nä periaatteen, että Suomi on oleva riippumaton tasavalta, ja valtuutti samalla hallituksen ryhtymään toimenpiteisiin mainitun tunnustuksen saamiseksi.

Noiden tapahtumien jälkeen on Suomen itsenäisyyskysymystä käsitelty erittäin vilkkaasti kotimaassa ja ulkomaisissa sanomalehdissä. Niiden selostuksissa on ilmennyt, että eräs lähetystö, jossa on ollut Eduskunnan jäseniä, on käynyt Pietarissa neuvottelemassa siitä. Sitävastoin ei ole näkynyt ainoa-

takaan tiedonantoa, että Suomen Senaatti olisi ryhtynyt Venäjän minkään valtioelimen kanssa neuvotteluihin Suomen itsenäisyyden tunnustamisesta ja siitä aiheutuvista toimenpiteistä. Sen sijaan on liikkunut kummastusta herättäviä huhuja, että Suomen valtiollinen edustaja Venäjällä, Suomen ministerivaltiosihteeri, ei olisi edes oleskellut Pietarissa viime aikoina, jona hänen olisi pitänyt Suomen valtion palkkaamana virkamiehenä kaikella tarmolla ja taidolla työskennellä siellä suuren asiamme järjestämiseksi sovinnollisella tavalla. Maamme lukuisat kansalaiset ovat epäilemättä joutuneet ajattelemaan levottomina, eikä Senaatti olekaan tehnyt mitään Suomen itsenäisyysasian eduksi Venäjällä ja onko senaatti päinvastoin tahtonut osoittaa vihamielisyyttä siellä vallassa oleville ja sen osottamiseksi sallintu ministerivaltiosihteerin olla poissa Pietarista.

Samoihin aikoihin on näkynyt sanomalehdissä esityksiä, että Ruotsin sotaväen Suomeen tulo olisi ajateltavissa ja että sen tehtäväksi tulisi yrittää poistaa venäläinen sotaväki Suomesta ja toimia täällä muka „järjestyksen” palauttamiseksi. Moisiin viittauksiin on liittynyt ajatus, että Ruotsi olisi saapa siitä palkkioksi Ahvenanmaan. Niinkin edesvastuullisen ja huomaton henkilön, kuin Suomen Senaatin entisen varapuheenjohtajan ja yliopiston nykyisen kanslerinviran hoitajan E. Hjeltin sanotaan pitäneen Ruotsissa Ahvenanmaan luovuttamista mahdollisena.

Näiden huhujen aiheuttamaa levottomuutta lisäävät vielä useissa ulkomalaisissa sanomalehdissä olleet selostukset, joiden sisältönä on, että ulkomaiset vallat eivät vielä ole tunnustaneet Suomea riippumattomaksi tasavallaksi eivätkä tehneen sitä Suomen ja Venäjän suhteen ollessa edelleen selvittämättä. Senaatti ei ole alussa mainittujen toimenpiteiden jälkeen antanut Eduskunnalle tietoja siitä, mitä on tehnyt Eduskunnalta saamansa tärkeän valtuuden nojalla, mitä tuloksia saavuttanut ja mitä aikoo tehdä. Moista salaperäisyyttä, mikä on omiansa synnyttämään monenlaisia maallemme vahingollisia huhuja ja väärinkäsityksiä, on Suomen kohtalosta huolehtivien ja Suomen kansalle vastuunalaisten edustajien vaikea sietää kauemmin. Suomen itsenäisyysasia on mitä julkisin kansamme ja kansojen asia. Sitä voidaan edistää parhaiten julkisilla kaikkien kansalaisten arvosteltavina olevilla toimenpiteillä. Suomen Eduskunnan on välttämättä saatava jo ennen joululomalle lähtöään tiedot Senaatin tätä asiaa koskevista toimista ja suunnitelmista.

Pyydämme saada esittää Senaatin asianomaisen jäsenen vastattavaksi pian pidettävässä Eduskunnan istunnossa:

1) Mitä Senaatti on tehnyt niiden julkisudessa näkyneiden esitysten johdosta, että Ruotsin sotaväkeä mahdollisesti tuotaisiin Suomen alueelle ja että Ahvenanmaa luovutettaisiin Ruotsille?

2) Mitä Senaatti on tehnyt saadakseen Venäjän ja muut valtiot tunnustamaan Suomi riippumattomaksi tasavallaksi, mitä tuloksia saavuttanut tässä asiassa ja mitä aikoo tämän asian hyväksi läheisessä tulevaisuudessa tehdä?

Helsingissä, 18 p:nä joulukuuta 1917.

Yrjö Sirola.
Matti Paasivuori.
Jaakko Mäki.
Eetu Salin.

Evert Eloranta.
Karl H. Wiik.
A. Harjula.
Emil Saarinen.

Asia pannaan pöydälle ensi täysi-istuntoon.

Ehdotus V. J:n 32, 46 ja 51 §:n muuttamisesta tämän vuoden ensimmäisillä valtiopäivillä hyväksytyn lain vahvistamisesta.

Puhemies: Minulle on annettu eräs kirjelmä, joka on näin kuuluva:

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Pydämme kunnioittaen, että meille varataan tilaisuus saada Eduskunnan t. k. 18 päivän istunnossa esitetyksi ehdotuksemme,

että Eduskunta vahvistaisi ja voimaansaatettavaksi määräisi tämän vuoden valtiopäivillä hyväksytyn lain 20 päivänä heinäkuuta 1906 annetun Valtiopäiväjärjestyksen 32, 46 ja 51 §:ien muuttamisesta toisin kuuluviksi sekä määräisi, että tämä laki astuu voimaan heti.

Helsingissä, joulukuun 17 päivänä 1917.

Kullervo Manner.

Väinö Jokinen.

Yrjö Sirola.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lausunnon saamista varten lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Ehdotus hyväksytään.

Ehdotus tämän vuoden ensimmäisillä valtiopäivillä hyväksytyn mooseksenuskolaisia koskevan lain vahvistamisesta.

Suomen Eduskunnan Puhemiehelle.

Pyydämme kunnioittaen, että meille varataan tilaisuus saada Eduskunnan t. k. 18 p:nä pidettävässä istunnossa esitetyksi ehdotuksemme,

että Eduskunta vahvistaisi ja voimaansaatettavaksi määräisi seuraavat tämän vuoden valtiopäivillä hyväksytyt lakiehdotukset: laki mooseksenuskolaisista ja laki oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 7 §:n muuttamisesta, sekä määräisi, että nämä lait astuvat voimaan tammikuun 1 p:nä 1918.

Helsingissä, joulukuun 17 p:nä 1917.

Kullervo Manner.

Väinö Jokinen.

Yrjö Sirola.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että tämäkin asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan lausunnon saamista varten.

Keskustelu:

Ed. Kullervo Manner: En vastustanut puhemiesneuvoston sitä ehdotusta, että edellinen asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten. Tähän toiseen ehdotukseen nähden tahtoisin olla toista mieltä. Pitäisin sen ratkaisemisen hyvin kiireellisenä. Perustuslakivaliokunnassa tosin on valmistunut jo asiasta toinen ehdotus, joka ei suuresti poikkea siitä päätöksestä, minkä eduskunta kesällä teki; mutta näyttää siltä, että perustuslakivaliokunnan ehdotus ei joudu käsiteltäväksi nyt ennen joululomaa ja siis tämän vuoden aikana. Ennenkuin eduskunta taas pääsee uudesti joululoman jälkeen työhön käsiksi ja ratkaisemaan senkin asian, josta nyt on kysymys, ovat mahdollisesti Venäjän ja keskusvaltojen väliset rauhanneuvottelut päässeet pitkään mittaani. Olen kuullut, että niiden taholta, joita tämä lakiehdotus koskee, ollaan nykyään hyvin huolissaan siitä tilasta, missä juutalaiset Suomessa vielä ovat, jopa on kuulunut sellaisiakin uhkauksia, että vaikutusvaltaiset juutalaisen kansallisuuden ainekset aikoisivat niissä rauhanneuvotteluissa Suomen asiaan puuttua sillä lailla, että rauhansopimukseen tulisi otetuksi jotakuinkin samanlainen pykälä, kuin aikanaan Romanian suh-

teen, nimittäin, että Suomi olisi velvollinen inhimillisesti suhtautumaan juutalaisiin. Tämän vuoksi katson tarpeelliseksi tehdä tämän ehdotuksen ja pyydän, että eduskunta hyväksymättä puhemiesneuvoston ehdotusta päättäisi heti asian käsitellä.

Ed. Ståhlberg: Se mietintö, jonka perustuslakivaliokunta on valmistanut mooseksenuskolaisia koskevasta kysymyksestä, on kirjapainosta luvattu jaettavaksi tänä iltana kello 8 ja pitäisi siis voida tämänkin asia saada loppuun käsitellyksi ennen joululomaa. Kaikissa tapauksissa ehtisi se ehdotus, joka nyt on käsiteltävänä, takaisin perustuslakivaliokunnasta vielä tämän viikon kuluessa, joten senkään tähden ei ole syytä jättää perustuslakivaliokunnan lausuntoa vaatimatta.

Ed. Anton Huotari: Pyydän kannattaa ed. Mannerin tekemää ehdotusta. Minun mielestäni olisi häpeäksi Suomelle, jos tulevissa rauhanneuvotteluissa täytyisi meille asettaa sellaisia ehtoja, joista on huhuttu. Mielestäni, ennenkuin tällainen tulee tosiasiaksi, eduskunnan pitäisi päättävästi asiassa toimia, niin ettei sellainen esiintyminen enää tulisi kysymykseen. Nyt jo olisi aika myöntää kansalaisoikeudet niille vähälukuisille mooseksenuskolaisille, jotka tässä maassa ovat vuosikymmeniä asuneet ja eläneet, suuri osa heistä syntynytkin täällä, ja ovat katsottavat samanlaisiksi maamme kansalaisiksi, kuin kuka tahansa.

Ed. Aronen: Minun mielestäni myös ei tämä asia siedä vähintäkään viivytystä. Meidän velvollisuutemme on ratkaista tämä kysymys mahdollisimman pian. On häpeäksi meille, että Suomen kansa, joka on vapaa kansa ja vaatii itsenäisyyttä itsellensä, kohtelee sillä tavalla omassa keskuudessaan olevaa kansaa, kuin meidän lakiemme mukaan juutalaisia vielä kohdellaan. Yhdyn ed. Mannerin lausuntoon.

Ed. Hultin: Kun ed. Manner on antanut täällä tietoja erinäisten vaikutusvaltaisten juutalaisten aikeista rauhanneuvotteluissa tehdä Suomen suhteen vähemmän suotuisia ehdotuksia, ehdotan, että ed. Manner välittäisi näille henkilöille ne rauhoittavat tiedot, jotka hänelle itselleenkin ovat tunnetut, että nimittäin perustuslakivaliokunta on käsitellyt tätä asiaa kiireellisemmin kuin useita muita kysymyksiä, jotka ovat olleet sen valmisteltavina, ja että tämä asia tulee muutamien päivien kuluessa täällä järjestetyksi, niin että ulkomaalaiset mooseksenuskolaiset voivat

Suomessa saada kansalaisoikeuden samoilla ehdoilla kuin muut ulkomaalaiset, ja että niillä Suomen kansalaisina tulee olemaan samat oikeudet, kuin muunuskaisilla Suomen kansalaisilla.

Ed. Ahmavaara: Kun ed. Manner sanoi, että perustuslakivaliokunnan jo valmistettu mietintö on pääasiassa samanlainen, kuin se, mitä hän nyt tässä ehdotti vahvistettavaksi, niin minusta on aivan tarpeetonta edes lähettää perustuslakivaliokuntaan tätä, kun huomistunnossa saadaan perustuslakivaliokunnasta mietintö samasta asiasta. Ehdotan siis, että tämä hylättäisiin ilman muuta.

Ed. Estlander: Jag understöder herr Ahmavaaras förslag.

Puhemies: Ed. Ahmavaara ehdotti, että tämä lakiehdotus hylättäisiin, ja sitä on kannatettu. Tämä on sellainen ehdotus, joka voidaan ottaa huomioon vasta sitten kun on päätetty siitä, jatketaanko asian käsittelyä vaiko ei.

Ed. Sirola: Kesällä olin Tukholmassa tilaisuudessa tapaamaan sanomalehtimiehiä, jotka edustivat useita lehtiä Euroopan suurissa maissa. Näitä oli varsin vaikea saada käsittämään, että oli ollut ainoastaan tsaarivallan syy, että juutalaiskysymystä Suomessa ei oltu aikaisemmin ratkaistu. Onneksi juuri noihin aikoihin Suomen eduskunta käsitteli kysymystä ja hyväksyi tämän lakiehdotuksen. Voin siis heille viitata oleviin tosiasioihin. Tämän jälkeen olisi aivan mahdollista saada asiasta intresseerattuja ulkomaalaisia käsittämään, että mikään muu, kuin Suomen omat laitokset, enää voisi viivyttää tämän asian ratkaisua.

Ed. Huttunen: Että ed. Mannerin täällä esittämän ehdotuksen perustelut ovat oikeat, osoittaa muiden muassa eräs kirjelmä, jonka minä olen saanut Pietarista, ja joka on juutalaisten yhdistyksistä peräisin. Kirjelmässä mainitaan seuraavaa: „Pietarissa on perustettu juutalaiskomitea, jonka tehtävänä tulee olemaan juutalaisten oikeuksien valvominen Suomen itsenäisyyskysymyksen lopullisen ratkaisun yhteydessä. Venäjän kansalliskokouksessa, rauhankonferenssissa ja koko sivistyneen maailman edessä tulee komitea painostamaan, että traktaattin, koskeva Suomen itsenäisyyttä, liitettäisiin pykälä, jonka mukaan Suomi, yhtä hyvin kuin Romania vuonna 1878, velvoitettaisiin olemaan rajoittamatta juutalaisten kansalaistasa-arvoisuutta Suomessa. Jos Suomi ei

tätä ennen promulgeeraa edellisen eduskunnan hyväksymää juutalaisten tasa-arvoisuutta koskevaa lakia, ryhtyy komitea tämän asian läpiviemiseksi agitatsiooniin niin hyvin kautta koko Venäjän kuin ulkomaillakin”.

Olen saanut tietää, että erinäiset juutalaisyhdistykset Suomessa ovat ryhtyneet toimenpiteisiin Pietarin juutalaisjärjestöjen päätösten voimaansaanmiseksi. Lienee tarkoitus myös kääntyä näinä päivinä Suomen senaatin puoleen pyynnöllä ryhtymään toimenpiteisiin eduskunnan päättämän lain voimaansaattamiseksi. Missä asteessa nämä toimenpiteet nyt ovat, se ei ole tunnettua. Puolestani kannatan ed. Mannerin kirjelmässä esiintuotua ehdotusta, että asia nyt ratkaistaisiin, enkä näe olevan syytä yhtyä puhemiesneuvoston ehdotukseen, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan, koska eduskunnalla on enakkopäätös siitä, että se on eräissä tapauksissa eräitä viime eduskunnan päättämiä lakeja voinut lopullisesti hyväksyä lähettämättä niitä valiokuntaan.

Ed. Ståhlberg: Kun perustuslakivaliokunnan mietintö tänä iltana saapui eduskuntaan niin siitä pitäisi selvittää, että eräät säännökset viime valtiopäivillä hyväksytyssä laissa eivät enää ole soveltuvia, koska siinä muun muassa edellytetään, ettei olisi mitään säännöksiä vielä olemassa siviiliavioliitosta. Itse asialle ei tule minkäänlaista viivytystä sen kautta, jos tämä asia tavallista tietä nyt lähetetään perustuslakivaliokuntaan, koska eduskunnalla vielä tällä viikolla on mahdollisuus ratkaista asia lopullisesti sen lakiehdotuksen perusteella, jonka se parhaimmaksi näkee.

Ed. Wrede: Herrar Ahmavaara och Estlander hafva visserligen rätt däri att, då grundlagsutskottets betänkande angående mosaiska trosbekännares rättigheter i dag utdelats i plenum, det nu väckta förslaget var fullkomligt öfverflödigt. Men då landtdagen förut remitterat dylika förslag angående stadfästade af lagar till vederbörligt utskott och en sådan praxis synes mig i alla riktigt, ber jag att få förorda godkännande af talmanskonferensens förslag också i detta fall.

Ed. Väinö Jokinen: Ed. Ståhlbergin esittämä syy on pelkästään muodollista laatua. Se eduskunnan hyväksymän lakiehdotuksen kohta, jota hän tarkoitti, kuuluu: „Siihen asti kuin laki avioliiton solmimisesta siviiliviranomaisen edessä tulee noudatettavaksi, voidaan avioliitto moosek-

senuskolaisten kesken solmia heidän uskonnollisten menojensa mukaan sekä avioliitto mooseksenuskolaisen ja muuta uskontoa tunnustavan kesken sen uskonnollisen yhdyskunnan menojen mukaan, johon toinen liittokumppaneista kuuluu”. Siviiliavioliittoa koskeva laki astuu voimaan ensi vuoden alusta ja siitä johtuu kyllä jonkinlainen epäjohtonmukaisuus, jonka voisi korjata, mutta toiselta puolen seikka, kuten jo äsken sanoin, on pelkästään muodollista laatua. Mainittu pykälä mooseksenuskolaisia koskevassa laissa ei siten siis ollenkaan estä lakia nyt tulemasta vahvistetuksi.

Ed. Hultin: Siihen mitä ed. Ståhlberg äsken mainitsi, pyydän lisätä, että mooseksenuskolaisten asema tulee perustuslakivaliokunnassa nyt hyväksytyn ehdotuksen mukaan edullisemmaksi, kuin mitä se oli eduskunnan viime kesänä hyväksymän lain mukaan, siihen nähden nimittäin, että kesällä hyväksytyn lain mukaan mooseksenuskolaiset olisivat olleet velvolliset joka tapauksessa solmimaan avioliittonsa siviiliavioliittolain mukaan, mutta perustuslakivaliokunnan ehdotuksen mukaan heidän on, samoin kuin Suomen kansalaisten, sallittu solmia se vaihtoehtoisesti uskonnollisillakin mennoilla.

Keskustelu puhemiesneuvoston ehdotuksesta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Vastoin puhemiesneuvoston ehdotusta siitä, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan, on ed. Manner ehdottanut, että asian asiallista käsittelyä jatkettaisiin. Tätä ehdotusta on ed. Anton Huotari kannattanut.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Ken ed. Mannerin ehdotuksen mukaisesti tahtoo jatkaa asian asiallista käsittelystä, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 86 jaa- ja 99 ei-ääntä; eduskunta on siis päättänyt puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lähettää asian perustuslakivaliokuntaan lausunnon saamista varten.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Suurten tulojen veroa

koskeva hallituksen esitys n:o 13, joka on valmis-
televästi käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 2 sekä suuren valiokunnan mietin-
nöissä n:o 2 ja 2 a, esitellään kolmanteen
käsittelyyn.

Puhemies: Kun nykyään ei ole voimassa
eduskunnan tekemää päätöstä puheenaolevan
suostunnan suorittamisesta, on siis tässä kysymys
uudesta suostunnasta. Valtioapäiväjärjestyksen
61 §:n mukaan on sellainen ehdotus katsottava
rauenneeksi, ellei sitä kolmannessa käsittelyssä ole
kannattanut $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä. On siis toi-
meenpantava lippuäänestys.

Ed. Hurmevaara: Ehdottaisin, että suu-
ren valiokunnan mietinnössä lakitekstin edellä
oleva ponsi muutettaisiin näin kuuluvaksi: että
eduskunta hyväksyy ja vahvistaa näin kuuluvan
lain suurten tulojen verosta.

Puhemies: Tahtoisin vain huomauttaa, että
tämä ehdotus tulee huomioonotettavaksi vasta sil-
loin, kun ponsi esitellään käsiteltäväksi. Nyt on
lakiehdotus käsittelyn alaisena.

Ed. S. Häkkinen: Pyydän kannattaa ed.
Hurmevaaran tekemää ehdotusta.

Keskustelu lakiehdotuksesta julistetaan päätty-
neeksi.

Äänestys ja päätös:

Ken kannattaa puheenaolevan lakiehdotuksen
hyväksymistä sellaisena, kuin se on toisessa kä-
sittelyssä päätetty, äänestää „jaa”; ken sitä ei
kannata, äänestää „ei”; jos lakiehdotuksen hyväk-
symistä kannattaa $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä, on se hy-
väksytty, mutta muussa tapauksessa lakiehdotus
on rauennut.

Äänestyksessä annetaan 187 jaa- ja 2 ei-ääntä.
Eduskunta on siis päättänyt hyväksyä lakiehdo-
tuksen sellaisena, kuin se on päätetty toisessa kä-
sittelyssä.

Puhemies: Esitellään ehdotus, joka on vai-
tiovarainvaliokunnan mietinnön n:o 2 sivulla 8,
nimittäin, että eduskunta hyväksyy lain suurten
tulojen suostunnasta, edellyttäen, että puheena-
oleva suostunta havaitaan tarpeelliseksi.

Keskustelu:

Ed. Hurmevaara: Tässä yhteydessä uusin
äskän tekemäni ehdotuksen, että nyt käsiteltä-
vänä olevan ponnin tilalle hyväksyttäisiin näin
kuuluva ponsi: että eduskunta hyväksyy ja vah-
vistaa näin kuuluvan lain suurten tulojen verosta.

Ed. S. Häkkinen: Pyydän kannattaa ed.
Hurmevaaran tekemää ehdotusta.

Ed. Ahmavaara: Kun tämä laki on vielä
ehdollinen, riippuen, tarvitaanko suostuntaa, niin
tuskin eduskunta tätä vielä voisi mennä vahvista-
maan.

Ed. Wrede: I anledning af ldgm. Hurme-
vaaras förslag ber jag få anmärka, att beslut an-
gående bevillningar icke heller förut ansetts er-
fordra stadfästelse. Det är nog, att landtdagen
godkänner en bevillning. Sedan ankommer det på
regeringen att begagna sig af bevillningen i den
män behof där af förefinnes. Jag förstår därför
icke, i hvilket afseende landtdagen skulle skrida
till en stadfästelse af nu ifrågavarande bevillning
och måste därför motsätta mig det gjorda för-
slaget.

Ed. Gylling: Eduskunnan päätöksen suos-
tunnan kantamisesta kyllä ei ole katsottu vaati-
van minkäänlaista vahvistusta. Mutta kun se on
puettu lain muotoon, niin ovat ainakin ne lainop-
pineet, joita valtiovarainvaliokunta on aikaisem-
min tässä suhteessa kuullut, katsoneet, että lain
muoto puolestaan on vahvistettava.

Ed. Ståhlberg: Pyytäisin yhtyä ed. Ahma-
vaaran lausumaan mielipiteeseen ja siis sillä
syillä, että tämä laki olisi jätettävä vielä ehdolli-
seksi, vastustaa sen vahvistettavaksi päättämistä
nyt. Verolakina se mielestäni kyllä voidaan vah-
vistaa aikansa.

Ed. Hänninen-Walpas: Eduskunnalla
on selvillä, että kaikki ne varat, mitä tällä verotuk-
sella saadaan, tullaan hyvin tarvitsemaan. Sitä-
hän osoittavat päivän selvästi ne esitykset, joissa
ehdotetaan otettavaksi melkein mahdottoman suu-
ria valtion lainoja. Olisi selvintä, että tämä laki
tehtäisiin tällä kertaa ihan valmiiksi ja siis myös
vahvistettaisiin.

Ed. Ahmavaara: Minua ilahuttaa se, että
vasemmistokin nyt tietää, että tarvitaan varoja.
Eilen illalla se ei sitä vielä tiennyt. Paljon pie-

nempi summa oli eilen kysymyksessä, ja vasemisto äänesti sen kumoon siitä systä, ettei tiennyt, tarvitaanko sitä veroa.

Ed. Mäki: Ahmavaaran lausunnon johdosta tahdon vain huomauttaa, että nyt on oikeisto unhoittanut sen, mitä se eilen tiesi ja mitä me emme tienneet.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Vastoin valtiovarainvaliokunnan ehdotusta, joka on sivulla 8 valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 2, on ed. Hurmevaara ed. S. Häkkisen kannattamana ehdottanut tämän ponnin sijalle: Eduskunta hyväksyy ja vahvistaa näin kuuluvan lain suurten tulojen verosta.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Ken hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Hurmevaaran ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 100 jaa- ja 92 eia- ääntä.

Eduskunta on siis päättänyt hyväksyä valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen tässä osassa.

Esitellään sen jälkeen ponsi, joka löytyy samassa mietinnössä sivulla 16 ja joka on sama, kuin suuren valiokunnan mietinnössä n:o 2 sivulla 2.

Luetaan tämän yhteydessä eräs kirjelmä:

Suomen Eduskunnan
Valtiovarainvaliokunta.
Helsingissä joulukuun 18
päivänä 1917.
N:o 23.

Suomen Eduskunnalle.

Sen johdosta, että Eduskunta on toisessa lukiemisessa päättänyt hyväksyä muutoksia valtiovarainvaliokunnan ehdottamaan lakiin suurten tulojen verosta, valiokunta kunnioittaen ehdottaa, että Eduskunta päättäisi arvioida suurten tulojen verosta saatavan tulon 95 milj. markaksi.

Valtiovarainvaliokunnan puolesta:

Edvard Gylling.

J. Laherma.

Puhemies: Tahtooko eduskunta hyväksyä tämän ponnin sellaisena, kuin valtiovarainvaliokunta on sen nyt ehdottanut?

Hyväksytään.

2) Leimasuostunnan suorittamista 1918 vuoden loppuun

koskeva hallituksen esitys n:o 14, jota on valmistelevalisti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 6, esitellään kolmanteen käsitelyyn.

Puhemies: Kun nykyään ei ole voimassa eduskunnan tekemää päätöstä puheenaolevan suostunnan suorittamisesta, on siis tässä kysymys uudesta suostunnasta. Valtiopäiväjärjestyksen 61 §:n mukaan on sellainen ehdotus katsottava rapenneeksi, ellei sitä kolmannessa käsittelyssä ole kannattanut 2/3 annetuista äänistä. On siis toimeenpantava lippuäänestys.

Keskustelu:

Ed. Hurmevaara: Pyydän ehdottaa, että käsiteltävänä oleva asia pantaisiin pöydälle siihen eduskunnan istuntoon, jossa tulee lopullisesti käsiteltäväksi tämän vuoden rahasaantöä koskeva valtiovarainvaliokunnan mietintö.

Puhemies: Ehkä ed. Hurmevaara jättää ehdotuksensa kirjallisesti.

Ed. Mäki: Kannatan ed. Hurmevaaran tekemää ehdotusta.

Ed. Kairamo: Eilisessä täysi-istunnossa käsiteltiin eduskunta verrattain laajalti pääoma- ja kuponkisuostuntaveroa ja erästä ehdotusta, jonka valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, ed. Gylling silloin teki, samaa, mikä vasemmiston taholta nytkin on tehty. Eduskunta asettui silloin sille kannalle, että mitään pöydällepanoa ei katsottu tarpeelliseksi. Äsken on eduskunta ilman pöydällepanoa hyväksynyt erään toisen suostuntaverolain, ilman, että vasemmiston taholta olisi tehty mitään sellaista vaatimusta, vaikka sellainen olisi ymmärtääkseni pitänyt tehdä, jos tahdotaan jotain johdonmukaisuutta noudattaa. Huomioon ottaen sen kannan, mille eduskunta eilen asettui, pyydän puolestani vastustaa pöydällepanoa tarpeettomana. Tässäkään asiassa ei voi olla, eikä ole ollut, valtiovarainvaliokunnassa erimielisyyttä siitä, onko leimasuostunta edelleen kannattava vai ei.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Täällä on ed. Hurmevaara ed. Mäen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle siihen istuntoon, jossa tulee lopullisesti käsiteltäväksi tämän vuoden rahasaantöä koskeva valtiovarainvaliokunnan mietintö. Tätä ehdotusta on myöskin vastustettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Ken tahtoo jatkaa asian asiallista käsittelyä, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Hurmevaaran ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 105 jaa- ja 90 ei-ääntä. Eduskunta on siis päättänyt jatkaa asian asiallista käsittelyä.

Keskustelu asiasta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Luetaan eduskunnan hyväksytäväksi kirjallisesti laadittu äänestys ehdotus.

Äänestys ja päätös:

Ken kannattaa puheenaolevan lakiehdotuksen hyväksymistä sellaisena, kuin se on toisessa käsittelyssä päätetty, äänestää „jaa”; ken ei sitä kannata, äänestää „ei”; jos lakiehdotuksen hyväksymistä kannattaa $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä, on se hyväksytty, mutta muussa tapauksessa lakiehdotus on rauennut.

Äänestyksessä annetaan 106 jaa- ja 84 ei-ääntä. Lakiehdotus on siis rauennut.

Puhemies: Asian näin päättyessä ei tule esiteltäväksi myöskään arvioimisponsi, josta valtiovarainvaliokunta on lähettänyt kirjelmässä uuden ehdotuksen.

3) Välittävistä säännöksistä maalaiskuntain kunnallislain, kaupunkien kunnallislain, kansanäänestystä tarkoittavan lain ja kunnallisen vaalilain käyttäntöön saattamista varten

annettu hallituksen esitys n:o 20, jota on valmis-televasti käsitelty laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 7, esitellään kolmanteen käsitte-lyyn.

Puhemies: Eduskunta päättäne hyväksyä ja vahvistaa lain sellaisena, kuin se on toisessa käsittelyssä päätetty?

Keskustelu:

Ed. Estlander: Detta lagförslag föreslår jag att måtte förkastas. Dess ändamål är uteslutande att öfverskyla den omöjlighet att omedelbart tillämpa kommunalförfattningarna, som uppstått genom att dessa brådstörtadt och tanklöst drifvits igenom i landtdagen. Det enda naturliga är att tillämpningen får anstå tills de uti författningarna ingående bestämmelserna kunna i vanlig ordning iakttagas. Att härmed den afsedda lagändringens trädande i kraft uppskjutes vidpass ett år, det kan endast vara önskligt ur samhällsintresses synpunkt. Ty det sätt, hvarpå dessa nya författningar under hot och tvång och villervalla blifvit drifna fram till beslut och stadfästelse och hvilket kommer att kvarstå som ett mörkt blad i landtdagens historia, ådagalägger, att samhället med varsamhet allenast bör under denna tid skrida till den omfattande förändring, som dessa kommunalförfattningars tillämpning skall innebära. Jag tillägger, att det politiska parti, hvilket valt sådana representanter, som framom grundlag och samhällsordning sätta våld och tvång, som medvetet, kanske planmässigt, framkalla ett beväpnadt röfvarväsende för att tillrycka sig våldet i samhället, som afskilja sig från öfriga medborgare genom sitt försvar för de afskyvärda brott, hvilka därunder begåtts, detta parti, hvilket tolererar dylika representanter för sina sträfvanden, måste finna sig i att icke anses moget att omhändertaga vården af samhället, där lugn, lag och ordnade förhållanden böra råda, liksom också detta partis representanter måste betraktas såsom icke åtnjutande politiskt förtroende. Det vore mycket att här ännu tillägga om denna sak, men det sagda må vara nog i detta sammanhang. Jag hemställer om att detta lagförslag måtte förkastas.

Ed. Bäck: Jag ber att få understöda hr Estlanders förslag.

Ed. Kuusinen: Ed. Estlanderin lausunto kokonaisuudessaan on todistus siitä yhteiskunnallisesta ja sivistyksellisestä tasosta, jolla ruotsalainen ryhmä täällä eduskunnassa seisoo. (Vasemalta: Ja muualla.) Puolue, jota se edustaa, on sanonut olevansa erityisesti jonkun länsimaisen kulttuurin edustaja tässä maassa. Luulen, että tulevana aikoina saavat ne, jotka tahtovat ruotsalaisen puolueen ryhmän esiintymisestä saada

oikean käsityksen, lukea vaikkapa tämän professorin lausunnon nähdäkseen, kuinka alhaisella kulttuuritasolla se puolue seisoo. (Vasemmalta: Hyvä!)

Ed. von Rettig: Vid andra behandlingen var jag i tillfälle att framställa, hurudana svårigheter och omöjligheter denna lag skulle komma att medföra. Dessa omöjligheter äro mycket stora i jämförelse med den obetydliga fördel, som skulle uppstå genom att 20-åringar nu skulle få rösträtt. Jag ber därför att få understöda hr Estlanders förslag.

Ed. Hänninen-Walpas: Tahdon vain lyhyesti merkitä, että professori Estlanderin puhe sisälsi hyvin törkeitä valheita.

Ed. Schybergson: Hr Walpas är den rätta mannen att censurera andras andraganden i detta afseende!

Hvad själfva saken beträffar, har jag delvis en annan åsikt än hr Estlander. Jag skulle så gärna unna herrarna och damerna till vänster att komma in i kommunalrepresentationen just nu med alla de svårigheter, som där förestå, och jag har förväntat mig öfver, att icke vänstern godkännt regeringens proposition, som skulle hafva fört dem till detta efterlängtrade mål ett par månader tidigare än deras eget förslag. Deras förfarande förefaller nästan misstänkligt, det förefaller, som om de gärna i det längsta skulle vilja draga sig härför. Men trots detta anser jag det vara det riktiga, att denna författning, sådan som den nu hastigt blifvit tilltyxad i landtdagens utskott, förkastas och vänstern i detta afseende finge hålla sig undan ännu några månader. Jag vill hoppas att stämningen i landet allt klarare skall gifva sig tillkänna och att det vid valen skall visa sig, att socialisterna, oaktadt 20-årsbestämningen, skola komma i minoriteten.

Ed. Wiik: Det förslag, som från landtdagens höger framstälts, vittnar ännu en gång om hela ansvarslösheten i den politik, som på det hållet fullföljes. Förslaget motiverades, såvidt jag kunde höra, därmed att i landet för närvarande icke råder det lugn, att folket med framgång kunde skrida till kommunala val. Likväl bör det vara känt och uppenbart för hvar och en, som vill inse sanningen, att de excesser, som på en del orter förekommit, i väsentlig mån framkallats just genom de nuvarande kommunala maktägandes fullständiga oförmåga att inse hvad situationen kräver.

Ed. Aronen: Olisi maallemme onnettomuudeksi, jos sellaisia „viimeisiä mohikaaneja” olisi enemmän eduskunnassa kuin ed. Estlander on, mutta rohkenen uskoa, ettei oikeistossa niitä ole monta, niin ettei ed. Estlanderin ehdotus tule saamaan täällä enemmistöä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Ed. Estlander ed. Bäckin kannattamana on ehdottanut lakiehdotuksen hylkäämistä.

Äänestys ja päätös:

Ken hyväksyy puheenaolevan lakiehdotuksen sellaisena, kuin se on toisessa käsittelyssä päätetty, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Äänestyksessä annetaan 163 jaa- ja 27 ei-ääntä.

Puhemies: Eduskunta on siis päättänyt hyväksyä lain sellaisena, kuin se on päätetty toisessa lukemisessa. Lain kolmas käsittely on siis päättynyt. Laki- ja talousvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti tahtonee eduskunta myöskin vahvistaa nyt puheenaolevan lain.

Ehdotus hyväksytään.

Puhemies: Asia on loppuun käsitelty.

Vastaus välikysymykseen, joka koskee Turun kaupungissa tapahtuneita ryöstöjä.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen tulee tapahtumaan vastauksen antaminen ed. Mikolan y. m. välikysymykseen, joka koskee senaatin kantaa Turun kaupungissa tapahtuneisiin ryöstöihin nähden. Sittenkun vastaus on annettu ja sen johdosta ehkä aiheutuva keskustelu julistettu päättyneeksi olen esittävä sen päiväjärjestykseen siirtymismuodon, joka on esitetty työjärjestyksen 31 §:ssä. Silloin vielä on tilaisuus niillä, jotka eivät hyväksy yksinkertaista siirtymistä päiväjärjestykseen, tehdä ehdotuksensa.

Senaattori Arthur Castrén: Välikyselyn johdosta pyydän saada tehdä selkoa tapahtumista Turun kaupungissa ja hallituksen suhtautumisesta niihin.

Ennen viime marraskuun suurlakkoa toimi Turun kaupungissa järjestyskunta, jonka miehistö

suurimmalta osaltaan oli valittu järjestyslautakunnan puoltolauseen nojalla, lautakunnan, jonka jäsenenä oli neljä sosialidemokraattiseen puolueeseen ja kolme muihin puolueisiin kuuluvaa jäsentä. Tämän järjestyskunnan pyyhki pois suurlakko ja sen jälkeen otti omin valtuuksin järjestysvallan pidon haltuunsa niin sanottu miliisi, jonka miehistö oli kokoonpantu punakaartiin kuuluvista henkilöistä ja muista samansuuntaisista aineksista. Tämän miliisin johtajana toimi sanomalehdentoimittaja V. Lundberg, entisen poliisikunnan päällikön ollessa pidätettynä, samoin kuin lääninkuvernöörinkin. Viime marraskuun 28 päivänä tuli vastamainittu V. Lundberg erään toisen henkilön kanssa luokseni ja jätti pöytäkirjanotteen, joka oli laadittu Turun kunnallisjärjestön kokouksessa 27 päivänä samaa kuuta ja jossa muiden muassa sanottiin 4 §:ssä: Tarkistettiin kunnallisjärjestön aikaisempi päätös Turun kaupungin järjestyslaitoksen työväestön hallussapitamisesta ja päätettiin, että se edelleenkin pidetään työväen omana keinolla millä hyvänsä ja että hallituksen on se tunnustettava. 6 §:ssä kuvernöörikysymyksessä todettiin, että entinen kuvernööri Collan ei ole ollut sellainen, että se voisi työväestöä tyydyttää, joten työväestö vaatii, että entinen kuvernööri oli heti eroitettava ja valittava uusi, joka nauttii työväestön luottamusta. Uudeksi Turun ja Porin läänin kuvernööriksi vaati järjestö koko läänin työväestön kannattamana nimitettäväksi sanomalehdentoimittaja Eevert Elorantaa, ja siltä varalta, että toimittaja Eloranta kieltäytyisi, luennoitsija Jussi Saaristoa.

Mainittu lähetystö vaati, että hallituksen oli hyväksyttävä tämä työväenjärjestön päätös. Kun kuitenkin puheenalainen järjestyskunta oli omin valtuuksin ja siis laittomassa järjestyksessä ryhtynyt toimiinsa ja kuvernööri oli pidätettynä, jonka vuoksi myöskään kuvernöörinvirasta ei voinut silloin päättää, en katsonut voivani suostua näihin vaatimuksiin. Lähetystö sanoi kuitenkin pitävänsä järjestysvallan hallussaan ja vastustavansa kaikin keinoin entisen poliisikunnan astumista toimeensa. Ehdotin lähetystölle, että jos työväen järjestö ja se osa kaupunginväestöstä, joka ei lukeudu työväenpuolueeseen, olisi halukas rupeamaan sovitteluihin, olisin minä suostuvainen olemaan läsnä ja välittäjänä näissä neuvotteluissa. Jälkimmäisellä taholla vastustettiin tätä aatetta silloin. Lähetin työväenjärjestölle asiasta 30 päivänä samaa kuuta sähkösanoman, joka on näin kuuluva: „Senaatti ei voi laillistuttaa sosialidemokraattisen kunnallisjärjestön toimenpidettä järjestyksenpidon haltuunottamisesta, koska poliisiohjesääntö vuodelta 1903, joka toisin määrää, on vielä

voimassa. Kehoitetaan sentähden jättämään järjestyksen pito asianomaisille viranomaisille ja vapaalle jalalle laskemaan pidätetyt sekä sallimaan virastojen toimia. Jos työväestö ja muut kunnan asukkaat, jotka ovat eriävällä kannalla, tahtovat neuvotella ja sovitella asiassa, niin ovat tilaisuudessa saapua tänne senaatin välityksellä neuvottelemaan. Kuitenkin on ehtona, että pidätetyt sitä ennen vapautetaan ja virastot sallitaan toimia”. Siihen saapui seuraavana päivänä eli siis kuluvan joulukuun 1 päivänä näin kuuluva vastaus Turun sosialidemokraattiselta kunnallisjärjestöltä: „Me emme ryhdy keskustelemaan vangittujen vapauttamisesta, ennenkuin meidän vaatimuksemme miliisilaitoksen laillistuttamisesta ja kuvernöörinviran täyttämisestä on hyväksytty”. Tämän jälkeen olin minä joka päivä puhelinyhteydessä miliisilaitoksen kanssa Turussa ja kehoitin sen johtomiehiä rupeamaan ehdottamiini keskusteluihin ja sovitteluihin, jotta ei asia kovin kärjistyisi. Herra Lundberg ilmoitti nimittäin sekä ensi kerralla käydessään luonani että myöhemmin telefoonissa, että jollei näihin vaatimuksiin suostuttaisi, olisi Turussa piakkoin odotettavissa suuriakin epäjärjestyksiä. Näistä neuvottelukehoituksistani ei ollut kuitenkaan mitään tulosta, vaan molemminpuolin pysyttiin entisellä omaksumallaan kannalla. Vasta viime viikolla kuului puheluissa selaista mielipidettä, että silloin olisi aika mahdollisesti ryhtyä keskusteluihin, jonka johdosta minä 13 päivänä joulukuuta, siis viime torstaina, lähetin sekä valtuustolle Turussa että vallankumouskomitealle, joka myöskin oli ollut keskusteluissa minun kanssani asiasta, näin kuuluvan sähkösanoman: „Ehdotan, että Turussa tästälähin, kunnes uusi poliisiohjesääntö astuu voimaan, toimii miliisi, jonka miehistön hyväksyy järjestyslautakunta. Tähän lautakuntaan valtuusto nimittää 3 ja kaupungin sosialidemokraattiset työväenjärjestöt yhtä monta jäsentä. Lautakunta ehdottaa myös miliispäällystön ja senaatti nimittää virkaatekevän miliisinjohtajan. Kuvernööri ja poliisimestari lasketaan viipymättä vapaiksi sekä virastot sallitaan vapaasti toimia. Kuvernöörinviran hoidosta päättää senaatti erikseen. Tämän ohella ehdotan, että tähän asti toimineen kumouksellisen miliisin palkkauksesta ja muista sen yhteydessä olevista asioista valtuusto ja työväenjärjestöt lähettävät tänne kanssani neuvottelemaan ja sovittellemaan yhtä monta edustajaa”. Tähän sähkösanomaan saapui seuraavana päivänä Turun valtuustolta myönteinen vastaus, joka kuului: „Ilmoitamme, että valtuusto on hyväksynyt tekemämme ehdotuksen kaupungin järjestyslaitoksen ylläpitämisestä siksi, kunnes uusi poliisiohjesääntö astuu voimaan,

sekä valinnut 3 edustajaa kanssanne neuvottelemaan tähän asti toimineen kumouksellisen miliisin palkkauksesta. Turun kaupungin valtuusmiehet Lönnblad, Rydman", Myöskin vallankumouskomitealta saapui viimeksi, sanottuna päivänä näin kuuluva sähkösanoma: „Turun sosiaalisen kunnallisjärjestön kokous päätti joulukuun päivänä (epäselvä) että vallankumouskomitealle ja järjestyslautakunnalle annetaan valtuus ryhtyä valtuuston ja hallituksen kanssa neuvotteluihin miliisilaitoksen suhteen. Jos valtuusto tai hallitus miliisilaitoksen tunnustavat, ovat samat järjestöelimet oikeutetut vapauttamaan kuvernöörin ja poliisimestarin sekä sen jälkeen ryhtymään neuvotteluihin hallituksen kanssa kuvernöörinviran täyttämisestä. Vallankumouskomitea vapauttaa yllämainitut henkilöt heti, kun miliisilaitos on laillistettu. Ellei tähän sähkösanomaan saavu vastausta tämän päivän iltana k:lo 6:een mennessä tai jos vastaus on kielteinen, ryhtyy vallankumouskomitea käytettävissä oleviin vallankumouksellisiin keinoihin.” Seuraavana päivänä eli 15 päivänä tätä kuuta saapui vallankumouskomitealta myöskin seuraava sähkösanoma: „Turun sosialidemokraattisen kunnallisjärjestön kokous joulukuun 14 päivänä päätti valtuuttaa valitsemansa jäsenet neuvottelemaan hallituksen kanssa, jos hallitus myöntää nykyiselle miliisilaitokselle entiselle poliisilaitokselle kuuluneet määrärahat. Kuvernööri ja poliisimestari vapautetaan niinpian kuin kunnallisjärjestöjen vaatimukset miliisilaitoksen laillistuttamisesta on hyväksytty. Vastausta vaaditaan tänään k:lo 4:ään mennessä.”

Näihin vaatimuksiin, joissa siis asetettiin ehtoja neuvotteluille, en katsonut voivani suostua. Herra Lundberg ilmoitti kyllä telefontse minulle, että jollei hallitus empimättä suostuisi näihin ehtoihin, niin Turussa hänen luullakseen tulisi tapahtumaan suuria epäjärjestyksiä, ehkä verilöylyjäkin. Seuraavana päivänä eli joulukuun 15 päivänä ilmoitti hän edelleen telefontse, että ehtona keskustelujen alkamiselle oli myös se, että senaatti suostuisi maksamaan miliisin palkkaamiseen 130,000 markkaa, mutta jälkeen puolenpäivän lupasi hän kuitenkin, että ryhdyttäisiin neuvotteluihin, jos miliisin palkka kahdelta viikolta eli 54,000 markkaa suoritettaisiin, lisäten samalla, että jos ei sitä tehtäisi, oli pelättävä, että verisiäkin tapahtumia tulisi Turussa tapahtumaan.

Seuraava päivä eli sunnuntai ei tuonut muutoksia tässä asiantilassa. Olin silloinkin kyllä telefontsi puhelussa herra Lundbergin kanssa ja kehoitin häntä koettamaan saada miliisiä pitämään yllä järjestystä. Lundberg oli nimittäin ilmoittanut edellisenä iltana, että miliisi tulisi olemaan lakossa

ja kaupunki siis olemaan ilman mitään poliisikuntaa.

Maanantainvastaisena yönä tapahtuivat sitten ne surulliset tapahtumat, jotka me kaikki tunnemme. Maanantaiaamuna, siis eilen, olin minä jälleen kosketuksessa puhelimitse herra Lundbergin kanssa ja sekä pyysin että vaadin, koska hän kerran oli ottanut järjestyksenpidon haltuunsa ja kieltänyt entistä poliisikuntaa toimimasta, että hänen tuli ylläpitää järjestystä eikä sallia semmoisia epäjärjestyksiä ja ryöstöjä, kuin edellisenä yönä oli tapahtunut. Tästä kumminkaan ei ollut mitään tulosta. Melkein joka tunti eilisiltana soitin minä miliisilaitokseen ja tiedustelin oloja siellä ja pyysin herra Lundbergin tekemään tehtävänsä siinä toimessa, jonka hän oli ottanut itselleen. Mutta herra Lundberg piti kiinni itsepintaisesti vaatimuksestaan ja vastasi yhtämittaa, että lakko ei lakkaisi ja ettei hän saisi miehistöä järjestyksenpitoon, ellei hallitus ehdottomasti hyväksyisi ennen ilmoittamiaan ehtoja. Kello 10:ltä illalla ilmoitettiin, että epäjärjestyksiä jälleen oli syntynyt, väkivaltaa ja ryöstöä harjoitettu, ja tuota tilaa jatkui pitkin yötä. Viimeisen ilmoituksen telefontse sain herra Lundbergilta kello 2seudussa, jolloin hän sanoi, ettei hän uskaltaisi edes käskää miliisimiehistöä toimimaan, jollei ole tiedossa, että ehdot hyväksytään, sillä hän pelkäsi omaa turvallisuuttaan, mainiten myöskin, että asia oli mennyt niin pitkälle, ettei hän, jos järjestysmiehistö alkaisikin toimia, ollut varma siitä, että hän enää voisi palauttaa järjestystä. Ilmoitin herra Lundbergille silloin, että asia tulisi eduskunnan ratkaistavaksi välikyselyn kautta ja että minä ylimääräisellä junalla saapuisin tänä aamuna Turkuun.

Turun kaupungissa, josta muutamia tunteja sitten palasin, näkee pian, minkälaista jälkeä siellä on tehty viime öinä. Ne ovat kauhistuttavia nämä väkivallan ja ryöstön jäljet, mitkä varsinkin keskikaupungilla, ovat näkyvissä. Pitkiä riviä puotikkunoita on säpäleiksi lyötynä, puodit osittain tyhjennetyt, niiden sisusta viety pois ja kaikki kalusto särjetty. Toisia ryhmiä taas on, joissa hävityksen jäljet jo oli korjattu, ikkunoita ja ovia suojeltu laudoilla, ja sitä työtä oltiin monin paikoin vielä tekemässä suurien kansanjoukkojen katselijoina ollen. Ryöstetyt puodit, joita on useita kymmeniä, olivat etupäässä sellaisia, jotka olivat sisältäneet kangas- ja vaatetustavaroita, kenkätavaroita, ruoka- ja säilyketavaroita, ja menetetyn tavaran arvo on hyvin suuri.

Suuria kansanjoukkoja oli liikkunut kaupungilla sekä yöllä vasten maanantaita että vasten tätä päivää, joissa suurin määrä oli ollut noin 18

—20 korvissa olevia nuoria miehiä, mutta myöskin paljon nuorempaa väkeä, aina lapsiin saakka, ja myös vanhempia. Naisia oli myöskin ollut mukana. Eräillä näistä oli ollut varusteita taakkain kantamista varten mukanaan ja myöskin joitakuitta aivan pieniä lapsia oli ollut mukana ottamassa ja poisviemässä tavaroita. Kumpaisenakin yönä oli venäläistä sotaväkeä, sekä maa- että meriväen puvussa, ollut, ilmoituksen mukaan, kymmenittäin mukana rosvojoukoissa. Ainakin yksi venäläinen sotamies oli tavattu suorastaan ryöstöhommassa, saatu kiinni ja viety päävahtiin. Viime yönä olivat sotilaat aikuisin poistuneet, luultavasti päällystön käskystä tai kiellosta. — Tällä kaamealla kannalla ovat nyt asiat Turussa. — Kävin herra Lundbergin puheilla miliisiasemalla, kun en voinut muulla tavoin tulla kosketuksiin muiden edustavien henkilöiden kanssa sosialidemokraattisesta puolueesta. Kunnallisjärjestöllä ilmoitettiin olevan kokous tänä iltana, mutta sitä ei sanottu voitavan saada sitä ennen kokoontumaan. Miliisilaitoksella oli kuitenkin eräitä henkilöitä, jotka sanottiin kuuluvan tähän järjestöön. Asemalla kertoi herra Lundberg edellisten öiden tapahtumista, ilmoittaen miliisin edelleen olevan lakossa eikä ryhtyvän mihinkään toimenpiteisiin järjestyksen ylläpitämiseksi, ennenkuin eduskunta tai hallitus myöntäisi niihin ehtoihin, jotka miliisi oli tehnyt, eli siis laillistuttamaan miliisilaitoksen ja suorittamaan miliisin palkan. Myöskin sanoi herra Lundberg, että jos entinen järjestysvalta ryhtyisi toimimaan, tulisi hän sitä asevoimin vastustamaan. Pyysi muuten pikaista toimenpidettä hallituksen tai eduskunnan puolelta, koska hän pelkäsi, että ensi yönä ja ensi päivinä muussa tapauksessa tulisi vielä kauheampia selkkauksia, verilöylyjä, ehkä tapahtumaan. Henkilöt, sosialidemokraattiseen puolueeseen kuulumattomista piireistä, joiden kanssa tulin kosketuksiin, olivat taas sitä mieltä, että kun asia oli jäänyt eduskunnan ratkaistavaksi, ei heidän puoleltaan ollut siinä mitään tekemistä, ilmoittaen, etteivät he siis tahdoneet ja katsoneet edes olevansa oikeutetut ryhtymään minkäänlaisiin neuvotteluihin eikä soviteluihin, vaan uskoivat asian ratkaisemisen eduskunnalle. Muuten olivat nämä piirit, mikäli voin huomata, aika toivehikkaita ja luottavia ja toivoivat kestävänsä, jos sikseen tulisi, suurempiakin koettelemuksia. — Edellisestä selvinnee, millä kannalla asiat nykyään Turussa ovat ja myöskin hallituksen suhtautuminen näihin asioihin. Hallituksella on nykyään tekeillä ehdotus uudeksi poliisisäännöksi, jonka tarkoituksena on saada poliisihoito nykyistä paremmalle ja tarkoitustaan täysin vastaavalle kannalle. Mutta sellaisia tapauksia

varten, kuin Turun tapahtumat ovat, vaadittaisiin, jotta hallitus voisi tarkoituseränsä perille ajaa, vankkaa järjestysvoimaa. Sellaista ei hallituksella, kuten tiedetään, ole käytettäväänään. Lausun sentähden hartaana toivomuksenani, että eduskunta kannattaisi hallitusta siinä, että hallitus tulisi tilaisuuteen luomaan vankan, tehokkaan järjestyskunnan, jonka avulla hallitusvallalla tuollaisissakin ikävissä ja äärimäisyyteen menevissä tapauksissa, kuin nyt puheenalaiset tapahtumat ovat olleet, olisi keinoja saada aikaan järjestystä ja turvallisuutta maassa.

Senaattori Svinhufvud: Sisäasiaintoimituskunnan päällikkö on jo vastannut tehtyyn kysymykseen. Pyydän kumminkin lausua muuttaman sanan asiasta, kosketellen pääasiassa sitä seikkaa, kuinka tärkeä järjestys maassa on. Että viime puolenvuoden aikana monin paikoin järjestyks on ollut huono — toisinaan sitä ei ole ollut ensinkään — senhän me kyllä tiedämme. Turun kaameat ryöstöt meitä tällä hetkellä häiritsevät. Mutta tuoreessa muistissa ovat myöskin ne kaikinlaiset epäjärjestykset, väkivaltaisuuudet, pahoinpitelyt j. n. e., joita täällä syksyn kuluessa on tapahtunut. Syyt siihen, että järjestyslaitos ei ole sellainen, kuin valtiolta voidaan vaatia, ovat monenlaiset. Tässä tahdon vain kosketella yhtä puolta asiassa, sitä, johonka jo sisäasiaintoimituskunnan päällikkö viittasi. Kenraalikuvernööri Seynin pitkän regimin aikana joutui poliisilaitoksemme rappiolle ja huonoja, epäilyksenalaisia aineksia otettiin siihen. Maaliskuun-vallankumouksen jälkeen oli siis ensi tehtäviä poliisilaitoksen puhdistaminen ja uudistaminen. Eri paikkakunnilla meneteltiin tässä kohdin eri tavoin, mutta tuloksiin päästiin, jos kohta ei aina yhtäläisiin. Jonkun ajan päästä kävi kuitenkin ilmi, että järjestysvalta meillä Suomessa ylipäänsä oli heikko. Hallituksella ei ollut riittävää järjestysvoimaa käytettäväänään silloin, kun suurempia epäjärjestyksiä sattui, esimerkiksi silloin, kun kansanjoukot ryöstivät valtion elintarpeita tai kun väkivaltaa käytettiin kunnallisia viranomaisia ja valtuustoja vastaan pakottaakseen heitä suostumaan pakottajain mielenmukaisiin päätöksiin. Edellinen hallitus koetti kyllä saada aikaan vahvempaa järjestysvaltaa, vaan se ei onnistunut syistä, jotka herrat edustajat aivan hyvin tietävät; nykyinen hallitus ei myöskään vielä ole saanut mitään tehokasta järjestysvaltaa aikaan.

Kuitenkin tiedämme kaikki, että jokaisen oikeusvaltion pohjana, jokaisen yhteiskuntajärjestyksen perustana on juuri järjestys. (Vasemmalta: Poliisi!) Poliisia ei tarvita, jos kansalaiset nou-

dattavat järjestystä ilman sitä. Ei mikään valtio voi ajanpitkään pysyä pystyssä, eikä mikään hallitus ole mahdollinen maassa, ellei siinä voida järjestystä pitää. Ja nyt, jos milloinkaan, meille Suomessa on tärkeätä, että jaksamme todellakin ylläpitää järjestystä. Nythän Suomi on julistautunut itsenäiseksi, mutta meidän on vaikeata pyrkiä vapaiden kansojen joukkoon, ellemmme jaksaa kotonamme saada järjestystä aikaan. Ja ulkomaiset valtat tuskinpa ottavat tunnustaakseen meitä jäseniksi vapaiden kansakuntien joukkoon, ellei täällä järjestystä ole. Tässä on siis kysymyksessä Suomen itsenäisyys. Mutta voimme huoletta lisätä: tässä on myös kysymyksessä koko maamme tai kansamme olemassaolo.

Nykyisenä elintarvepulan aikana käy asia meille kahta vakavammaksi. Niinkuin tiedetään, ovat oman maan ruokavarat, eritoten leipävilja, riittämättömät, me emme tule toimeen omillamme ensi satoon asti. Mutta tiedossa ja luvassa on viljaa sekä Amerikasta että Ruotsista, muualta Skandinaaviasta on toisia elintarpeita tarjolla. Vaan ensimmäisenä ehtona elintarpeiden saannille on se, että maassamme vallitsee järjestys ja rauha. Siis ne kansalaiset, jotka täällä panevat epäjärjestyksiä toimeen, aiheuttavat sen, että nälkä voi tulla meille ylivoimaiseksi. Niiden vastuulle lankeaa suureksi osaksi juuri se, että ulkomaalta luvattua apua ei voida saada. Sellaiset epäjärjestykset, kuin nyt Turussa tapahtuvat, ovat sitä laatua, että ne voivat peloittaa ulkovaltoja lähettämästä tänne minkäänlaista apua, olipa se viljaa tai muita elintarpeita.

Sitten on ehkä syytä huomauttaa eräästä seurauksesta siitä, että meiltä puuttuu järjestystä, nimittäin siitä vaarasta, joka on tarjolla, että ulkovaltat interveneraavat, tulevat tänne ja miehittävät maan vieraalla sotajoukolla. Niinkuin tiedetään, on Suomessa paljon ulkomaalaisia, ja nämäkin ovat saaneet suuresti kärsiä viimeaikaisista levottomuuksista. Minkä verran heitä on loukattu Turun nykyisissä ryöstöissä, siitä ei vielä ole tietoa, mutta varsinkin marraskuun n. s. suurlakon eli vallankumouksen aikana sattui sängen useita tapauksia, jolloin ulkomaalaisten omaisuutta ryöstettiin ja jolloin myöskin heidän ruumiillista koskemattomuuttaan loukattiin; tapahtui, että joku ulkomaalainen täällä tapettiin. Lukuisissa valituskirjelmissä ovat eri konsulivirastot senaatille jättäneet protesteja niitä moninaisia väkivaltaisuuksia vastaan, joiden uhriksi ulkomaalaiset Suomessa ovat joutuneet. Ja Ruotsin pääkonsuli, joka edustaa lukuisinta vieraskansaista ainesta täällä, nimittäin ruotsinmaalaisia, on nimenomaan painostanut, että Ruotsin hallitus pitää Suomen edus-

kuntaa, Suomen hallitusta ja koko Suomen yhteiskuntaa vastuunalaisena niistä väkivaltaisuuksista, jotka kohtaavat ruotsinmaalaisia täällä. Selvää lieneekin, ettei mikään ulkovalta aivan kauvan voi sallia sellaisten olojen jatkumista, jotka eivät takaa heidän alamaisilleen alkeellisintakaan henkilökohtaista turvaa. Vaara on siis tarjolla, että ulkovaltat ryhtyvät voimakeinoihin, jotka meille ovat sangen nöyryyttäviä.

Näin huonosti asiat ovat meillä ja jos pohjimalta tarkastaa, missä syy on, niin se on kyllä siinä, että meillä ei ole yksimielisyyttä edes niin olennaisesta kansamme elinehdosta, kuin järjestyksen ylläpitämisestä omassa maassa. Sillä aivan ilmeistä on, että jos meidän kansamme, sen määräävät ainekset, tässä kysymyksessä seisovat yhtenä miehenä, niin eivät vieraat meille mitään voi, olipa sitten kysymyksessä vieraat idässä tai lännessä. Erinomaisen tärkeä on sen vuoksi, että eduskunta yksimielisesti tukee lainalaista yhteiskuntajärjestystä maassamme ja tuomitsee sellaiset anarkistiset teot, kuin Turun ryöstöt, ja samoin myöskin, että eduskunta osottaa kannattavansa lujan järjestysvallan toimeenpanemista maassamme. (Hyvä-huutoja ja kättentaputusta.)

Ed. W i k: Herr Talman! Det har blifvit sagdt om Englands arbetare, att de ha en särdeles svår kamp att utstå, därför att deras bourgeois är den klokaste i världen. Den är klok därutinnan, att den förstår att ge efter, när det så behöfves. Det vore för mycket begärt att vårt lands borgarklass skulle efterlikna världens klokaste bourgeois. Men man behöfver icke gå så långt. Man kan vända sig till Tyskland, som ju i närvarande stund är föremål för vår borgarklass' lifliga beundran, och man skall där finna föredömen nog. När dess järnkansler skred att slå ner socialdemokratien, höll han visserligen polispampen i ena handen, men han höll också folkförsäkringslagarna i den andra. När har vår borgarklass gifvit efter i någon reformfråga utan att så att säga känna sig ha knifven på strupen? Under hurudana förhållanden antogs i våras lagen om 8 timmars arbetstid och kommunallagarna? Jo, under en tid, då samhället var i gungning och brottsjörarna utanför landtdagen voro nära att kasta ett stänk in uti den. Under hvilka förhållanden stadfästes dessa lagar af landtdagen i höstas? Och likväl är en sådan reform som den allmänna och lika kommunala rösträtten genomförd i många andra länder. Den har icke befunnits sätta det borgerliga samhällets existens i fara. Andra länders klokare bourgeois har funnit med sin egen fördel förenligt att gå med på reformen i

tid. Vårt lands borgarklass handlar annorlunda, och likväl beklagar den sig öfver socialismens snabba tillväxt här i landet! Och den nöjer sig icke med att hindra positiva framsteg, den söker därjämte hindra också upphäfvandet af rent reaktionära lagstadganden, som lefva kvar sedan gamla tider, lagstadganden, som äro nedsättande för ett framåtsträfvande kulturfolk. Fingo vi icke i går åse, huru landtdagens borgerliga flertal nästan enhälligt förkastade förslaget om upphäfvande af hädelseparagraferna. En fläckt från mörka medeltiden slog i den stunden mot oss. Det förefaller som om det icke funnes någon reaktionär lagparagraf, som ansåges kunna undvaras i klasskampen, och de enda medel, som vårt lands borgarklass kan tänka sig i kampen mot proletariatet, tyckes vara polispampen och strafflagsparagrafer.

Vi ha nyss fått höra, hvilken regeringens syn på dessa ting är. Den var icke annan än den i allmänhet inom borgarklassen gängse. Detta är ju naturligt nog. Senaten söker till och med draga nytta af det nuvarande tillståndet, så till vida som, enligt hvad regeringschefen antydde, i händelse regeringen misslyckas i sin utländska politik, de anarkiska företeelserna komma att användas som svepskäl (Oikealta: Inga svepskäl!) för att förklara bort detta misslyckande. (Oikealta: Det är fakta, inga svepskäl!)

Regeringschefen nämnde, att inom poliskåren under Seyns tid inkommit en mängd tvifvelaktiga element. Så skedde också med poliskåren i Åbo, och dess verksamhet blef därefter. Det är i färskt minne, hvilken behandling riksdagsmannen Branting utsattes för under sin vistelse i Åbo. Jag har med egna ögon fått se ldgm. Yrjö Mäkelin bli af polishänder neddragen från en talarstol. (Oikealta: Det är småsaker!) Kanske herr Colliander ville vänta tills han själf får ordet. Det dröjer icke så länge. (Oikealta: Jag följer bara herrarnas exempel!) — Nåväl, detta hände under Seyns tid. Men nu bör det observeras, att de tvifvelaktiga elementen, som regeringschefen sade ha insmugit sig i poliskåren under Seyns tid, de funnos kvar i Åbo poliskår efter revolutionen. Dock icke precis alla: sex av dessa subjekt blefvo afskedade, de öfriga fingo stanra kvar. Bland annat blef hela detektiviska polisen orubbad. Måhända var man tillfreds härmed på borgerligt håll, eftersom ingen protest mot detta sakernas tillstånd mig veterligen förspordes. På arbetarhåll däremot rådde stark bitterhet, och den ökades vid åsynen af de åtgärder, som myndigheterna vidtogo för att efter sitt tycke omorganisera denna kår. Stadsfullmäktige yrkade dess

ökande med 110 man, något som senaten godkände, och dessa 110 man togos från den borgerliga skyddskåren, som Åbo-borgarna hade upprättat som sin klasskampsorganisation. (Oikealta: Det är icke sant!) Jag vet, att skyddskåren ha olika syftemål på olika orter här i landet. Hvilket syftemål Åbo skyddskår hade, det inses tillräckligt, när man vet hvad slags folk Åbo-borgarna äro och hvad slags folk det stod i spetsen för kåren. — Denna åtgärd väckte en sådan ovilja, att till och med poliskåren i sin dåvarande sammansättning beslöt å möte uttala och genom protokollsutdrag bringa till sin chefs kännedom, att den ansåg sig för god för att samarbeta med nämnda element. Protokollsutdraget föranledde från polismästaren Nikanders sida ingen åtgärd. Enligt hans förmenande skulle nog förhållandena utjämnas, och några förfoganden behöfde därför från hans sida icke i saken vidtagas. Arbetarna däremot yrkade enständigt, att poliskåren måtte reformeras, erkännerligen i den riktningen, att arbetarna finge bestämmanderätt öfver den.

Så utbröt storstrejken. Arbetarna framförde kraf på milisens omorganisering enligt samma grunder som i Helsingfors och Tammerfors hade tillämpats. De åstundade absolut majoritet i ordningsnämnden, och därjämte yrkade de att få bestämman, hvem som skulle utses till kårens chef. Detta beslut fattades enhälligt af socialdemokratiska kommunalorganisationens möte. Det kan förtjäna nämnas — då man på borgerligt håll gör gällande, att de „stora sansade massorna” af arbetare skulle ställt sig afvoigt gentemot socialisternas sträfvanden i denna sak — att de möten, där kommunalorganisationen fattat sina beslut i dessa frågor, varit särdeles talrikt besökta, stundom af ända till 2,000 personer, och att besluten varit enhälliga eller så godt som enhälliga.

De framställda yrkandena blefvo emellertid afslagna. Och för att se saken mot dess rätta bakgrund skall man något känna Åbo stads borgarklass. Man skall känna den i hela dess sociala obildning, i dess själfsäkra uppblåsthet. Man skall ha iakttagit, hur den tror sig visa en manlig själfständighet, när den i trängsynt oförståelse slår döförat till för tidens kraf. Man skall veta bland annat, att Åbo är donatorernas stad och att deras donationer, om icke alla, så dock till stor del, äro af det slag, att de föra i minnet Adolf Pauls omdöme om Åbo borgare för 30 år sedan tillbaka; att de sitta vid aftonsången på lördag kväll och be om syndernas förlåtelse för att under den nästa veckan kunna synda med glädte mod igen. Och dessa herra donatorer ha till sitt förfogande en svassande kår af tidningsmän af känd

tallriksslickartyp. Bilden vore ofullständig, om man icke härtill lade, att spritväldet florerat i Åbo så som i ingen annan stad här i landet, ity att stadens maktägande så godt som hvar och en varit intresserade i sprithandteringen, hvaraf följt att restriktionerna varit de minsta möjliga.

Det är begripligt att de sociala reformkraf, som i vår tid oafvisligen framställa sig, måste gå öfver dessa herrars horisont, och också yrkandena på ordningsmaktens demokratisering möttes med afslag. Huru möttes dessa yrkanden, då de framställdes för landets regering? Milischefen Lundberg kom inresande till Helsingfors och yrkade att hans kår måtte erkännas, legaliseras, att densamma måtte få det anslag, förutan hvilket den själfallet icke kunde verka, och att arbetarna skulle få majoritet i ordningsnämnden, emedan endast detta kunde trygga en demokratisk sammansättning af kåren och en demokratisk ledning af densamma. Han erhöll af vederbörande senatsledamot ungefär det svaret, att man icke hade någonting emot att diskutera saken och att man till och med kunde skicka någon karl till Åbo för att på ort och ställe titta på förhållandena. Men nästa dag kom det härifrån ett telegram, som meddelade att senaten icke går in på de framställda krafven, ty senaten påyrkar att den gamla „lagliga” polisen måtte återsättas i funktion. I stöd alltså af den lagliga, d. v. s. den bobrikoffska polisförordningen skulle den lagliga, d. v. s. den seynska poliskåren sättas i funktion. När Åbo socialdemokratiska kommunalorganisation behandlade detta svar, så kunde dess beslut själfallet icke annat bli, än att kommunalorganisationen vidhöll sin ståndpunkt. Det syntes klart för enhvar på detta möte, att innan några fruktbarande förhandlingar i saken kunde komma till stånd, måste de grundläggande momenten bli klargjorda.

Under den kommande tiden gestaltade sig emellertid penningfrågan allt mera brännande. Milisen hade haft till sitt förfogande de 500,000 mark, som den lyckats aftvinga de maktägande i staden. Men däraf hade 100,000 åtgått till att afhjälpa den mest skriande nöden bland arbetslösa och andra utblottade, och för öfrigt hade penningarna åtgått till milisens aflönande under såväl strejkveckan som tiden därefter, hvarigenom kassan var läns, ehuru någon slösaktighet icke hade iakttagits. Enär från borgerligt håll anmärkts, att milisen kommit fram med det ena krafvet efter det andra, och frågat, huruvida denna milis aldrig skall bli mätt, är det skäl att taga i betraktande, att dessa 500,000 mark är det enda, som milisen fått. Den kan själfallet icke fortgående funk-

tionera utan att fortgående få anslag. Det anslag den första gången fick var förvisso icke så stort, att milismännen kunde lefva på räntorna däraf, och under den sista veckan ha faktiskt inga löner kunnat utbetalas, med den följd, att en del milismän formligen lidit hunger.

Med hänsyn härtill framställdes förslag om, att staden skulle anslå 200,000 mark för milisens aflönning. Detta förslag blef förkastadt af de kommunala vederbörande. Då hänvände sig ånyo milisen till senaten i ett telegram och fick det svaret, att enligt senatens åsikt borde tillsättas en ordningsnämnd, där arbetarna hade tre representanter och stadsfullmäktige äfvenså tre. Ordningsmaktens chef borde utses af senaten. Härigenom skulle arbetarna alltså icke kommit att få ett bestämmande inflytande öfver milisen, utan tvärtom, genom att dess chef utsåges af regeringen, vore därmed säkerställt, att ledningen blefve borgerlig. Vidare yrkades i senatens telegram, att guvernören och polismästaren borde ofördröjligen försättas på fri fot. Arbetarna skulle alltså afstå från den enda trumf, som de egentligen hade på hand.

Detta senatens telegram behandlades af kommunalorganisationen i fredags, och därvid beslöts att till senaten afsända ett nytt telegram. Däri meddelades, att kommunalorganisationen befullmäktigade sina valda representanter att underhandla med regeringen, för den händelse denna medgäfvade den nuvarande milisinrättningen det anslag, som tillkommit den förra polisen, och det utlofvades att, så snart dessa fordringar godkänts, guvernören och polismästaren skulle försättas på fri fot. Af senaten begärdes ett utanordnande af 130,000 mark, som för innevarande år finnes förutsatt för Åbo ordningsmakts behof, men som tills vidare icke användts. Då svaret på detta telegram lät vänta på sig, telefonerade milischefen Lundberg i lördags klockan 1 till senaten och fick då af senator Castrén det svar, att senaten vidhöll sin ståndpunkt och att det tillkomme stadsfullmäktige i Åbo att anslå medel för ordningsmakten där. Lundberg vände sig då till stadsfullmäktiges ordförande, som sade — att det tillkomme senaten att bevilja medel för sagda ändamål. Därtill lades, att någon laglig möjlighet icke fanns att för ögonblicket utanordna medel, eftersom stadsfullmäktige hade beslutit att så icke skulle ske. Lundberg erbjöd sig då att ställa milisen till stadsfullmäktiges förfogande i och för dessas sammankallande till möte, så att detta möte måtte kunna hållas ännu samma dag utan att behöfva utlysas i tidningarna. Detta anbud afslogs, och samtalet blef sålunda resultat-

löst. Senare samma dag framhöll Lundberg i ett samtal med länsstyrelsens representant Voss-Schrader de olidliga förhållanden, som han förutsåg att kunde bli en följd af fortsatt afslag å arbetarnas kraf, och han uppmanade Voss-Schrader att för senator Castrén framhålla dessa synpunkter och söka få penningefrågan löst. Voss-Schrader tillmötesgick hans anhållan och ringde till senator Castrén, som lofvade att senaten skulle behandla frågan om m å n d a g, alltså två dagar senare, men att senaten tills vidare vidhöll sin ståndpunkt. Samtidigt uppmanade senator Castrén att till Helsingfors afsända några representanter för arbetarna i och för underhandlingar. Detta sistnämnda förslag ansågo arbetarna ändamålslost, alldenstund någon garanti för frågans gynnsamma lösning därmed icke var vunnen, då rörande hufvudpunkterna någon eftergift icke från stadsfullmäktiges eller senatens sida gjorts. Däremot önskade arbetarna ett om också mindre anslag, som skulle göra det möjligt att fortsätta underhandlingarna i ro, till dess en fredlig uppgörelse hade vunnits. Ty då miliskårens kassa faktiskt var läns, var milisen tvungen att inställa sitt arbete, såframt den icke fick något anslag. Bland annat framkastades den tanken, att Åbo stad skulle ge milisen ett lån om 54,000 mark, som sedermera skulle återbetalas af de medel, hvilka komme att ordinariter anslås för milisen. Också föreslogs det, att 60,000 mark måtte utbetalas af de penningar, som staden hade reserverade för ordningsmakten för år 1917.

Intet af dessa förslag ledde till påföljd. Under tio timmars tid fortsatte milischefen Lundberg sina försök, från klockan 1 till kl. 11 på lördag eftermiddag. Detta må anföras som belysande det påstående, som från borgerligt håll blifvit gjordt: att arbetarna (eller milisen) vägrat träda i underhandlingar! Det finnes nog andra, som antingen vägrat att göra det eller åtminstone visat en ytterst ringa lust att föra underhandlingarna till gynnsamt resultat. Här var i går en deputation, utsänd af Åbo bourgeois, som föreföll att vara rätt bekymrad öfver händelserna i Åbo och tycktes önska att från socialistiskt håll något måtte göras för att bringa saken på rätt bog. Jag yttrade då, att det är beklagligt, att man på borgerligt håll icke velat underhandla i denna sak. Deputationens medlemmar blefvo ganska varit synnerligen benägna att underhandla. Då sporde jag: „när blefvo herrarna benägna att göra det?” och fick svaret: „klockan 7 på lördag eftermiddag”. Låtom oss hålla i minnet detta historiska klockslag. Det var senaste lördag klockan 7 e. m.

som Åbo borgare kommo underfund med, att de icke obegränsadt kunde topprida arbetarna.

När inga försök att förläda underhandlingar ledde till resultat, återstod för milisen endast att använda det medel, som i allmänhet af arbetare användes för att genomdrifva deras yrkanden, nämligen strejk. Från klockan 10 lördag eftermiddag utsändes icke vidare några milismän på pass, utan i den mån de utevarande vände åter, upphörde tjänstgöringen på gatorna. Men milisen behölls å poliskammaren fullt färdig att rycka ut hvilken stund som helst, då meddelande komme om att konflikten vore bilagd. Så förgick natten och äfven söndagen, utan att någonting särskildt inträffade. Klockan 8 söndag kväll sågos spridda skaror af huliganer röra sig på gatorna. Klockan 10 kommo bud om att slagsmål här och där hade etablerats, ett kaféfenster sönderslagits o. s. v. Klockan 11 och 12 kommo meddelanden om butikplundringar, den ena mer upprörande än den andra. Då bestormades milischefen Lundberg af en del borgare med böner om att söka ställa förhållandena på rätt — och Lundberg beslöt att försöka hjälpa. Han var väl icke omedveten därom, att han kunde ådraga sig klander från de strejkandes sida genom att på sätt och vis upptaga ett arbete, som var underkastadt strejk. Han gjorde det i alla fall. Det vittnar om hans goda hjärta, och jag tror icke att någon af milismännen skall klandra honom för det. Han satte sig i en bil, for gata upp och gata ner, fängade in ett antal druckna personer och andra till synes miss-tänkliga individer, som fördes till poliskammaren och kvarhölls där. Men mot morgonsidan utbröto oroligheter af större omfång, åsamkande rätt anseelig skada.

Måndagen förlöt lugnt, man klockan 9 på kvällen syntes afsevärda troppar af huliganer ånyo samla sig på gatorna. När Lundberg fick meddelande därom, ringde han ånyo till senaten för att än en gång uppmana senator Castrén att vidtaga åtgärder för konfliktens lösning. Men hvad svarade herr senator Castrén? Jo, såsom af hans eget yttrande nyss framgick, yrkade han kort och godt att Lundberg skulle återställa ordningen, trots att senaten icke gjorde några eftergifter och trots att milisen i Åbo icke hade några penningar till förfogande och sålunda faktiskt var urständsat att fullfölja sin verksamhet. Jag frågar, hvilket omdöme man skall ge om ett sådant svar från senator Castréns sida? Ordet är djärft, men det gifves icke något annat ord än „provokation” (Vasemalta: Riktigt!), som är fullt tillämpligt på ett sådant förfarings-sätt.

Under nattens lopp fingo excesserna en allt större omfattning och en allt vildare prägel. Man kunde bl. a. konstatera, att äfven finsktalande personer, klädda i uniform, deltog i plundringarna. Det var underhålliga element, som stodo i förbindelse med likartade delar af den ryska militären, med personer tillhörande menschevik- och socialistrevolutionära partierna och stående på en vida lägre utvecklingsståndpunkt än bolschevikerna (Naurua oikealta). Det tyckes väcka munterhet. Jag ber herrarna undersöka denna sak, och ni skola finna den bekräftad. — Bland de organiserade klassmedvetna arbetarna uppstod själfvallet en liflig ovilja i anledning af excesserna, vid tanken på de ofantliga ekonomiska förluster, som genom desamma hade vållats. Milisen var besluten att ingripa, trots strejken, i sådana fall, då det gällde att skydda stadens lifsmedelsförråd mot plundring, och det torde också ha förekommit fall, då den måste använda väpnad makt i sådant syfte. Desslikes vidtogos åtgärder för att skydda utländska undersåtar mot våldshandlingar. Rimligtvis kunde sålunda milisen anses ha gjort sin skyldighet och mer än hvad dess skyldighet under strejktillstånd var. Men på borgerligt håll förefaller man att hellre låta excesserna fortgå, hellre låta värdefull egendom förstöras, än man går in på de rimliga kraf, som från arbetarnas sida framställts och hvilkas tillgodooseende skulle ha ledt till ordningens omedelbara återställande. Jag skall icke upptaga tiden med att bedöma detta förfaringsätt från borgarklassens sida. Omdömet är lätt nog att ge med kännedom om de fakta, jag här har omnämnt. Och det förefaller mig som om den arrogans, hvarmed landets regering under dessa veckor och äfven under detta plenum behandlat den ifrågasvarande saken, icke vore alldeles klädsam.

Nu fordrar man att milisen skall ge efter. Med hvilken moralisk rätt fordrar man egentligen att den arbetande klassen, som ständigt sett sina väl motiverade yrkanden afslås och sina berättigade intressen tillbakasättas, nu skall afstå från en maktposition som den kommit att intaga, en af de få maktpositioner som den i samhället har? (Oikealta: De röda gardena skola bort.) Man fordrar, att arbetarna skola uppoffra sig för borgarklassens bästa. Med hvilken rätt fordrar man det? När i all världen har den maktägande klassen uppoffrat sig för den undertryckta klassens bästa? Och man fordrar, att våra socialdemokrater skola träda fram och rädda en situation, som genom de borgerligas halsstarrighet blifvit omöjlig att rädda, rent af förtviflad. Vill man, att vi skola påverka milisen i Åbo därhän, att den

mätte frångå sina berättigade kraf, så säga vi bestämdt till, att det göra vi icke. Det skulle icke vara socialistiska landtdagsgruppen värdigt att svika sina klassbröder ute i landet. Vill man åter, att vi skola påverka de huliganmassor, som begå excesserna på Åbo stads gator, så vill jag säga till, att de människorna påverkas af ingen. Snarare kunde man nästan antaga, att de vore lättare att påverka från borgerligt håll, eftersom deras uppträdande, deras taktik ju vittnar om en långt gången individualism — och individualismen är ju i grund och botten det borgerliga betraktelsesättets väsen —, fränsedt den skillnaden, att storborgaren bemäktigar sig annans egendom på laga väg, hvaremot huliganen på gatan, som icke varit i tillfälle att stifta lag, bemäktigar sig den med våld. De huliganmassor, som plundra butikerna i Åbo, kunna icke påverkas af någon, men de kunna och böra hållas i styr. För det ändamålet behöfves en ordningsmakt, och den ordningsmakten finnes. Det beror nu på landets regering och på Åbo stadsfullmäktige att försätta den i funktion. Till det ändamålet tarfvas endast, att denna ordningsmakt erkännes som sådan och att den får de nödiga penningmedlen för att kunna utöfva sin verksamhet. Detta går man på borgerligt håll icke in på. Man föredrager att söka få den gamla reaktionära polisen kvar. Men man må inse, att arbetarna icke komma att i godo prisgifva sina intressen. De ha en alltför sorglig erfarenhet från de gångna tiderna, då polisen i Åbo stått under reaktionär ledning. De fordra, att den skall stå under demokratisk ledning och demokratisk kontroll, och bakom detta kraf stå Åbo 12,000 organiserade arbetare som en man.

Nu framställer sig för er, mina herrar, den frågan: skola ni taga hänsyn till denna mäktiga, samlade opinion? Ni må taga i betraktande, att Åbo milis under den tid den fungerat skött sin sak bra. Den har lyckats fasttaga äfven sådana förbrytare, som den förra polisen icke, trots långvariga efterspaningar, lyckats få tag i. Den har i detta afseende utfört bragder, som fyllt äfven Åbo borgare med häpnad. Naturligtvis väntar ingen att de skola erkänna det, men blott de veta det, så är det nog. Denna milis kan sättas i funktion i samma stund som meddelande kommer om att konflikten bilagts, och en half timme efter det den träd i verksamhet kommer ordningen i Åbo att vara fullständig och huliganmassorna tillfångatagna eller fördrifna. Och utan tvifvel skall därefter ordningen i Åbo bli fullt ut lika god som den allmänt erkännes ha varit i Helsingfors under den nuvarande milisens tid.

Mina herrar! Det ges för hvarje parti, för hvarje meningsgrupp, för hvarje samhällsklass understundom tillfällen, då man måste erkänna inför sig själf, att man har råkat i en återvändsgränd. Det fordras en del moraliskt mod, en del förmåga af själföfvervinnelse att erkänna detta också för andra. Men ett faktum står i alla fall fast som ett faktum. Man kommer icke från det genom att vråka skulden på sina motståndare. Ni komma icke från det genom att i obehärskad förbittring fara ut mot socialdemokratien och framställa den som roten och upphovet till allt ondt som händer och sker och erkannerligen till excesserna i Åbo. Därmed öfvertyga ni ingen människa, icke ens er själfva.

Nu gäller det för er att erkänna arbetarna som en medborgargrupp, som har egna intressen och rätt att göra dem gällande. Det gäller för er att erkänna Åbo milis som en lagligen existerande och fungerande inrättning och ge den de nödiga medlen för dess underhåll. Denna själföfvervinnelse borde ju icke vara så svår, då man betänker, att denna milis dock icke under det borgerliga samhällets fortbestånd kan bli till någon arbetarnas klasskamporganisation. Den är tvungen att förbli en neutral institution, men arbetarna äro nöjda med, att den dock icke står under en mot dem fientlig ledning.

Det tillkommer ju icke mig att gifva råd åt er, men nog tror jag det skulle ligga i ert intresse att sluta upp med de öfversittarfasoner, som ni presterat blott alltför mycket. Vilja ni knyta näfven, så knyt den i byxfickan, men icke inför arbetarnas näsa. Ty det bär sig icke längre. (Vasemmalta: Bra!)

Ed. Eloranta: Senaatin sisäasiaintoimistukunnan herra päällikkö on täällä luonut lyhyen katsauksen viime päivien tapauksiin Turussa. Siinä ei esiintynyt mitään uutta, jota ei ole sitä ennen saatu sanomalehdissä lukea. Ainoa mitä tämän yhteydessä oli herra senaattorilla sanottavaa, oli se, että Turussa porvarit eivät halua ryhtyä neuvotteluihin, ja se, että senaatti pyytää tämän asian yhteydessä eduskunnalta valtuuksia lujan aseellisen järjestön muodostamiseen, jota tarpeen vaatiessa voitaisiin tuollaisissa tapauksissa käyttää. Sangen laiha selostus ja sangen kehoja toimenpiteitä vastaisuuden varalle. Sen jälkeen senaatin herra puheenjohtaja vielä terästi sisäasiaintoimistukunnan päällikön esittämää vaatimusta lujan aseellisen voiman luomisesta tällaisten rankaisuretkikuntina työväkeä vastaan siellä, missä työväestö ryhtyy lakoilla ja muilla sentapaisilla keinoilla ajamaan läpi oikeutettuja vaatimuksiansa.

(Oikealta: Ryöstämään ja murhaamaan.) Senaatin herra puheenjohtajan lausunnon oleellinen sisältö oli sama, minkä Venäjän kuuluisa pääministeri Stolypin-vainaja aikoinaan lausui toimintansa poliittiseksi ohjeeksi, se on: „ensin rauhoitus ja sitten uudistukset”. (Oikealta: Nykyisin sosialistien ohjelma.) Tällaisella ohjelmalla esiintyy maan hallitus aikana, milloin tarvittaisiin suuria ja syvälle käyviä uudistuksia mahdollisimman nopeaan. (Oikealta: Eivät rosvot niistä väliä!) Sillä se seikka, ettei uudistuksia ole ajoissa saatu, on johtanut asiat sille kannalle, missä ne nykyään ovat esimerkiksi Turussa. Senaatin puheenjohtaja pelotti meitä sillä, että ulkomalaiset tulevat ja miehittävät tämän maan, ellei rauhallisuus palaa siellä Turussa ja muualla, hänen esittämällään ja haluamallaan tavalla. Olen hiukan seurannut lausuntoja Ruotsin sanomalehdissä ja niitten lausuntojen välitse kuulua sangen merkillisiä ajatuksia ja tarkoituksia, jotka viittaavat, että ulkomaalaisten suunnittele-malla Suomen miehityksellä on vaatijoita enemmän rajan tällä puolella kuin Suomenmaan rajojen ulkopuolella. En tiedä, minkä verran maan nykyinen hallitus näistä tietää, mutta luultavasti ne ovat myös tulleet herrojen senaattorien korville ne sentapaiset toivomukset ja lausunnot, ja senaattille on tämä seikka kai verrattain hyvin tiedossa.

Mainitakseni vähän tapahtumista Turussa, sen lisäksi, mitä ed. Wiik täällä jo on asian johdosta lausunut, on vähäisen lähemmin kosketettava poliisin aikaisempaa toimintaa Turussa. Poliisilaitos Turussa on ollut aina, voi sanoa, maan vanhoillisin ja erittäinkin, mitä tulee sen kohteluun työväkeä vastaan, on se aina esiintynyt tavalla, joka on ollut omiaan herättämään kiukkua ja vastarintaa sellaista järjestelmää vastaan.

Alkaen surullisen kuuluisilta bobrikoffivuosilta kerääntyi sinne aineksia, joiden ainoa tarkoitus oli mustimman vanhoillisuuden palveluksessa esiintyen vastustaa kaikkia vapaampia tuulahduksia ja ennen kaikkea käydä työväen kimppuun silloin, kun käskettiin. Sosialidemokraattien vaalikokouksia Turussa hajoitettiin poliisivoimalla. Rauhallisena aikana, rauhallisia, lainsuojamia vaalikokouksia lähti Turun poliisi hajottamaan ylempien käskystä ja Turun porvariston toivomuksesta. Jos pidettiin joku juhla, silloin oli poliisimestari apulaisineen, konstaapeleineen kiskomassa puhujia alas puhujavalta ja toisinaan raastamassa mitä pitimmällekin, hajottamassa kokouksia ja juhlia j. n. e. ja yleensä esiintyen tavalla, joka muistuttaa vanhimpien aikojen poliisimenetelyä itäpuolella Suomen rajaa. Yleisöön suhtautui poliisi aina säännöllisesti ylimielisen väkivaltai-

sesti. Silloin kun sieltäpäin raastettiin Krestyyn miehiä maan oikeuksien puoltamisesta, oli poliisi sekä Turussa että sen lähipaikoilla aina valmis käskystä menemään näitä miehiä vangitsemaan ja pois kuljettamaan; toisin sanoen aina valmis palvelemaan mustinta taantumusta ja väkivaltaa. Turun kaupungin kaduilla näyteltiin monta kertaa sangen traagillista näytelmää. Milloin sattui väenkokous, tai huomattavampi henkilö matkustamaan Turkuun tai pois tai muu tapaus, mikä veti väkeä liikkeelle, nähtiin poliisi, ratsain ja jalan, paljastetuin asein ryntäävän yleisön joukkoon katukäytävälle ja yleensä esiintyvän tavalla, joka näytti sangen väkivaltaiselta, vaaralliselta ja törkeältä. Tällainen poliisijärjestelmä siellä säilyi osittain jopa aivan viime päiviin asti. Sen esiintymisestä voisi luetella kymmeniä, satoja esimerkkejä, jotka osoittavat sen, että poliisimenettely siellä ei ole ollut tarkoitustaan vastaava, jos tarkoituksena pidettiin hyvän ja oikeudenmukaisen järjestyksen ylläpitäminen. (Oikealta: Punakaarti sitä harjoittaa.)

Viimeisimpiä väkivaltatekoja, mitä Turun vanha poliisi suoritti, oli maaliskuun vallankumouspäivinä. Sen jälkeen, kun Venäjällä jo oli pääasiallinen vallankumous suoritettu ja mainingit siitä jo ulottuneet Suomeenkin, niin Turussa, turkulaisen poliisin välityksellä vangittiin eräs suomalainen työmies ja venäläinen sotilas, jotka olivat tehneet sen suuren synnin, että olivat ilmoittaneet työläisille, että nyt olisi syytä juhlia Venäjän vapauden voittoa. Nämä siepattiin kiinni suomalaisen poliisien toimenpiteellä, suoraa päätä vietiin sotaoikeuteen ja tuomittiin hirtettäväksi. Illalla myöhään annettiin tämä hirttotuomio, aamulla piti tuomio panna täytäntöön, mutta sitä ennen ehti vallankumouksellinen matruusijoukko pelastamaan nuo hirtettäväksi tuomitut. Ei ole ihme, jos kaiken tämän jälkeen, mitä siellä on poliisin taholta työväestöä vastaan tehty, vastenmielisyys vanhaa poliisijärjestystä vastaan on aivan ylivoimainen, voittamaton.

Maaliskuun vallankumous meni siellä jotenkin vähin muutoksin, ainakin, mitä koskee poliisilaitosta. Työväestö oli silloin liian rauhallista, se jätti poliisilaitoksen liian vanhoilliseksi, antoi armon käydä oikeudesta ja antoi jäädä virkaan sellaisiakin, joille kaikkein vähin rangaistus olisi ollut suoraa päätä virasta erottaminen. Kun tuollaisia aineksia työväestön hyväntuulisuuden takia jäi poliisilaitokseen, oli siitä seurauksena, että se pyrki esiintymään vanhaan tapaan. Sinne lähetettiin poliisimestari, joka antoi määräyksen poliiseille lähteä kaduille passiin sapelit sivuilla, aivan vanhaan tyyliin ja muutenkin pyrkivät palauttamaan

sitä laitosta vanhalle pohjalle eli, niinkuin senaattori sanoisi, „lailliselle kannalle”. Ei tiedä, mitä tuosta toimenpiteestä olisi seurannut, jos se olisi saanut jatkaa. Mutta Venäjän vallankumoukselliset sotilaat siitä hermostuivat, heitä ärsytti poliisin esiintyminen säpeli sivulla ja sanoivat: viekää sapelit kotiin, ne ovat aivan tarpeettomat. Poliisit tottelivat ja veivät sapelit pois ottaakseen ne taas esille nyt, sen jälkeen, kun senaatti olisi saanut poliisilaitoksen „lailliselle”, sanoisinko vanhalle ryssäläiselle kannalle palautetuksi.

Kun tällä tavalla kävi, on luonnollista, että kumousliike ja vastenmielisyys poliisilaitosta vastaan alkoi kehittyä uudelleen. Kun sitten tuli suurlakko, seurasi siitä, että Turun työväestö oli pakotettu ryhtymään perinpohjaisempaan uudistukseen poliisilaitoksen suhteen, tekemään siinä muutoksia kansanvaltaiseen suuntaan, niin pitkälle, ettei poliisilaitosta voitaisi enää käyttää vanhoillisen järjestyksen palauttamiseen eikä myöskään työväkeä vastaan silloin, kun herrat niin tahtovat.

Tätä puhdistusta ryhdyttiin sitten lakon jälkeen suorittamaan ja poliisilaitosta ei luovutettu entisille miehille, vaan alettiin siellä siivoaminen ja otettiin tilalle uutta miehistöä. Suuri osa vanhoistakin miehistä ensin palautui takaisin poliisilaitokselle, mutta sitten kaupungin porvariston taholta lähteneistä kehoituksista poistui sieltä ja yritti aikaansaada vaikeuksia poliisilaitoksen eli nykyisen miliisilaitoksen uudelleenjärjestämisessä. Asia oli kuitenkin hiljaisuudessa järjestymässä verrattain tyydyttävään suuntaan, siksi kunnes tuli kysymys näiden miliisien palkoista. Kaupunginvaltuusto kieltäytyi maksamasta ja saman tempun on tehnyt myös maan hallitus. Suomen senaatti ei ole suostunut edes niitä palkkarahoja Turun miliisilaitokselle lähettämään, joita vanhalle viralliselle poliisilaitokselle oli määrätty ja ennen lähetetty. Se tahtoi puolestaan joka tapauksessa tehdä tämän undistetun miliisilaitoksen toiminnan mahdottomaksi, sillä mahdottomaksi kai tulee köyhien miliisien työskennellä siellä ilman palkkaa aikana, jolloin elintarpeiden hinnat ovat niin hirmuttavan korkeat.

Kun Turun työväestö oli kerta kaikkiaan päättänyt poliisilaitoksen siivota, niin se tavallaan tai pääasiassa palvelukseen sitä tarkoitusta jätti suurlakon päätyttyä, muut pidätetyt vapautettuaan, eräänlaisiksi panttivangeiksi läänin kuvernöörin ja Turun poliisimestarin, selittäen, että jos senaatti määrää sinne kuvernöörin, jonka Turun ja ympäristön työväestö hyväksyy, silloin he kyllä laskevat nuo vangitut vapaiksi. On kai paikallaan tässä yhteydessä huomauttaa, kun herra sisäasiain-toimituskunnan päällikkö täällä luki sanomalehti-

referaatin, missä mainittiin työväestön asettaneen minut kuvernööriehdokkaaksi, etten minä tässä puhu omassa asiassani. (Oikealta: Kyllä se siltä tuntuu.) Herrat tietävät yhtä hyvin kuin minäkin, että olen alun pitäen tuosta tehtävästä kieltäytynyt ja selittänyt heille, ettei ole syytä muutaakaan sosialidemokraattia sinne ehdottaa. Kyllä minä puolestani annan teistä herrat porvarit kenelle tahansa sen paikan. (Oikealta: Minkä paikan?) Älkää yhtään pelätkö, että minä sinne tulisin menemään. Siellä ei nyt ole meikäläistä enemmän kuin siellä on teikäläistäkään kuvernööriä ja Turun työväestö on selittänyt, ettei sen työväen tahtoa vastaan tule siellä kuvernööri paikallaan istumaan. Eri asia sitten on, jaksako se päätöksensä ajaa läpi, mutta se sen tahto kuitenkin on. (Oikealta: Se on eri asia.) Mutta tuskinpa se senaatin toivoma ja järjestämä aseellinen kaartikaan toistaiseksi vielä pystyy tätä kysymystä asevoimalla järjestämään. Näitä niin sanottuja ylimpiä paikallisia hallintoviranomaisia on siis Turussa pidetty pidätettyinä (vankeudeksi sitä tuskin voi sanoa) siitä syystä, että saataisiin näiden virkamiesten kohdalla muutos tyydyttävään suuntaan tapahtumaan. Herrasluokkien taholta on nimittäin annettu ymmärtää, että sillä hetkellä, kun ne pääsevät vapaiksi, he astuvat virkoihinsa ja Turun vanha aseellinen poliisijoukko tulisi näiden herrojen johdolla hyökkäämään työväestön kimppuun ja siten voisi syntyä aseellinen yhteentörmäys näiden kahden voiman välillä. Senaatille on se moneen kertaan selitetty, samoin kuin Turun valtuustolle ja muillekin, että sinä hetkenä, kun tämä miliisikysymys tyydyttävästi järjestetään, ne pidätetyt vapautetaan, ja sanottakoon se, omasta puolestani olen kehoittanut heitä jo ennen vapauttamaan, sillä ei kai nuo kaksi miestä määrää yleisiä asioita eikä ratkaisevasti voi niihin vaikuttaa, olkoot he sitten pidätettyinä tai vapaina. Ettei yksin tämän poliisilaitoksen vanhoillisuus ja herrojen pyrkimys palauttaa se ikivanhaan ja aikansa eläneeseen muotoon ole tämän kuohunnan takana, mikä Turussa nykyään on vallalla, vaan että siihen on muitakin ja yhtä painavia syitä olemassa, sen tietää jokainen vähänkin näitä tapahtumia vaikkapa kauempaakin seurannut. Tiedetään esimerkiksi se, että siellä elintarvekysymys on ollut yhtenä painavana tekijänä tämän kysymyksen tälle asteelle käristämisessä, ja kaupunginvaltuusto, joka nykyään on myöskin tekijänä tässä riitakysymyksessä, se on vuosien kuluessa härkäpäisellä menettelyllään aikaansaanut niin syvän vastenmielisyyden työväenjoukoissa, että ne ovat jo siitäkkin syystä valmiit ajamaan tahtoaan tällä kertaa lävitse käytettävissä olevin keinoin.

koska ne eivät voi vähääkään luottaa siihen, että kaupungin valtuusto tulisi tapojaan entisestään muuttamaan. Ja niinkuin viime päivien tapahtumat osoittavat, niin Turun valtuuston herrat eivät aio muuttaa vanhentuneita ja nykyisiin oloihin soveltumattomia tapojaan. (Oikealta: Ja työväki ryöstää!)

Minulla oli tilaisuus jonkun aikaa seurata läheltä Turun kaupungin elintarvepolitiikkaa. Äärimäisellä työväen painostuksella saatiin jotain aikaan, sangen vähän. Jyrkkä jarrutus aina oli vastassa ja kun piti ripeästi toimia elintarvekysymyksen järjestämiseksi, niin silloin porvarinpuoleittain taholta lähetettiin senaattiin kirjelmia, joissa pyydettiin elintarveiden rajahintoja korotettavaksi. Siihen rajoittui heidän toimintansa pitkiksi ajoiksi. Työväestö siellä yhtä paljon tai melkein enemmän kuin missään muualla jätettiin vaille yhteiskunnallisten järjestöjen suojaa, jätettiin suojatta kaikenlaisten trokarien ja elintarvenylkijöitten käsiin. Pienet palkat, huonot työansiot, kurja elintarvepolitiikka, kaikki nämä yhdessä aikaansaivat tavattoman pitkälle kehittyvää katkeruutta, joka katkeruus nyt purkautuu esiin niissä ilmiöissä, joita Turussa viime päivinä on nähty. Jos kaupungin valtuusto olisi ajoissa ymmärtänyt hiukkasen järkevämmin suhtautua muuttuneisiin oloihin, niin olisi se helposti voinut kokonaan välttää sen ristiriidan ja ne väkivaltaisuudet, joita Turussa viime päivinä nyt on tapahtunut. Se on selvä ja varma asia, jonka jokainen Turun valtuustossa istuva herrasmies tietää, aivan niinkuin jokainen työläinen Turun kaupungissa ja muuallakin tietää. Valtuustolla ei siis ole ollut minkäänlaista halua ryhtyä asiassa aikaisemmin edes järkevään neuvotteluun. Joitakin yksityisiä porvareita siellä on ollut vähän järkevempiä. Maimitaan tässä joku päivä sitten esimerkiksi pastori Kareksen yrittäneen aikaansaada neuvotteluja. Ne valtuuston taholta hylättiin. Herrat eivät ole halunneet riittävästi asemaa ymmärtäen ryhtyä rauhallisella tavalla asioita järjestämään.

Kun sitten Turun kaupungin miliisit jäivät ilman palkkaa, oli siitä luonnollisena seurauksena, että tämä miliisilaitos ei voinut kovin pitkälle toimia ilman, että se olisi saanut tehtävästään tuloja. (Oikealta: 1/2 miljoonaa ryösti pankista!) ja siten elää. Se, niinkuin tunnettu, viime lauantai-iltana ilmoitti ryhtyvänsä lakkoon siksi, kunnes tämä palkka-asia tulee tyydyttävällä tavalla järjestetyksi. (Siitä on ilmoitettu hallitukselle ja kaupungin valtuustolle, ja nyt onkin sitten hallituksen taholta päästy niin pitkälle, että meidän, sosialidemokraattisten Turun eteläisen vaalipiirin edustajain nimenomaisesta kehoituksesta saatiin matkus-

tamaan tämän päivän vastaisena yönä sinne herra senaattori Castrén. Turusta ilmoittivat iltapäivällä puhelimella, että herra senaattori Turussa käydessään ei yrittänyt vakavasti mitään sovintoa aikaansaada, vaan tavallaan pyrki esiintymään siellä samaan tapaan, kuin täällä eduskunnan edessä senaatin puheenjohtaja — koulumestarina, käskijänä, komentajana. Siellä on lakossa työväenvapautustelussa kauvan mukana olleita ja olemassaolontelussa harmaantuneita miehiä. Eivät ne ole minäkään koulumestarin komennettavissa silloin, kun ne ovat vakaumuksestaan lähteneet johonkin yhteiskunnalliseen tehtävään mukaan. (Oikealta: Varastavat vakaumuksestaan ja ryöstävät. Se on kaunistusta työtä!) Näin ollen ei myöskään sellainen esiintyminen, jota herra senaattorin kerrottiin siellä osoittaneen, ollenkaan osoittanut tarkoitusta saada sovintoa aikaan. En tiedä, minkä verran tässä väitteessä on perää, mutta olen taipuvainen sen uskomaan, päättäen siitä käsityskannasta, minkä herrat senaattorit eilen illalla asiaa heille esiteltäessä tuntuivat omaksuvan. Heidän mielestään tämä asia olisi järjestettävä vain ylimielisin huomautuksin, mutta vakava, sovitteleva työ heistä tuntui tavattoman vastenmieliseltä. Aivan samaten, kuin herroista senaattoreista on tuntunut tavattoman vastenmieliseltä laatia esitys uudeksi poliisilainsäädännöksi. Eduskunnassa kesällä tehtiin asiasta alote. Se jäi loppuunkäsittelymättä. Nyt siitä on tehty uudelleen alote ja se on parissa kolmessa päivässä käsitelty valiokunnassa ja tulee kai pian eduskunnassa ratkaistavaksi. Nyt senaatin taholta ilmoitetaan, että heilläkin on tekeillä joku lakiehdotus tämän asian järjestämiseksi. Missä tarkoituksessa? Siinäkö, että työnnetään hallituksen esitys nyt eduskuntatietä valmistuvassa olevan eduskuntaesityksen tielle saadakseen sen puolivalmiina vielä syrjäytetyksi (Vasemmalta: Molemmat tapetaan!), ja mahdollisesti sitten tappaakseen kummankin. Ja taas jättäisin sen vanhan seypulais-bobrikofilaisjärjestelmän puitteissa toimivan järjestelmän varaan Puolivuosia valmistetaan senaatissa esitystä, josta tavallisen hallituksen komiteoineen luulisi voivan valmistaa esityksen vähintään kahdessa viikossa. Tämä viivyttelyminen osoittaa, että hallituksella ei ole vakavaa tarkoitusta poliisikysymyksen järjestämiseksi uudelle olosuhteita vastaavalle kannalle. En tiedä, mikä tässä herroilla on takana, mutta joka tapauksessa kumminkin tällaisen käsityksen saa, kun näitä senaatin herrojen toimenpiteitä joutuu syrjästä katsomaan. Herrojen harrastuksilla tässä suhteessa tuntuu olevan sellainen luonne että koko Turun rettelöt ovat sekä oikeistoporvareille ja miksei keskustaporvareille senaattia myöten väli-

kappaleena, kun pyritään tässä maassa luomaan aseellista, järjestettyä sotalaitosta pystyyn. (Vasemmalta: Oikein!) Te nähtävästi, senaattorit ja porvariedustajat yleensä, olette sitä mieltä, ettei ole tarpeellista Turussa aikaansaada sovintoa. Annatte niiden tapella ja käytätte sitä sitten portaana, kun pyritte „lailliseen” sotalaitokseen ja kun pyritte saamaan tukea aina ulkomailta asti sotalaitoksen Suomeen perustamiseksi. Sanoisin mieliteenäni: tuollainen menettely on rumaa ja vahingollista ja tulee aikanaan kyllä kostamaan itsensä. (Oikealta: Ryöstöt ja murhat kyllä ne tulevat kostamaan!) Te ette sillä virallisella sotalaitoksella asemaa paranna, vaan pahennatte. Ed. Ahmavaara tietää hyvin, jos hän yleensä vähääkään ymmärtää yhteiskuntapolitiikkaa, että aseellisin voimin ei maassa lopullisestikaan saada aikaan järjestystä, vaan yhteiskuntaolot järkeviksi ja oikeudenmukaisiksi järjestämällä. Rosvoista puhuminen pitäisi teidän puolelta, herra Ahmavaara, jättää, sillä ed. Ahmavaara tietää, että meidän luokastamme kauvimpana tässä maassa suurimmat rosvot ovat. (Yleistä, äänestä naurua.) Ne suurimmat rosvot, joiden järjestelmällinen, pitkäaikainen työ on luonut tilanteen, joka sitten laski pikku rosvot saalistamaan sitä, mitä ehkä on jonnekin jäänyt. Myönnän, että teitä asema jonkun verran hermostuttaa, mutta teidän pitäisi myöskin ymmärtää, että tuollaisten välillisten keinojen käyttäminen, sillä sellaiseksi tämä nyt näyttää muodostuvan, ei ole järjestetyssä yhteiskunnassa luovallista. Olot eivät teidän toimenpiteillänne, herrat, järjesty, jos ette toimintatapojaanne muuta. Mitä tulee erikoisesti huligaanimellastuksiin viime päivinä, niin se sanottakoon ja alleviivattakoon: Me emme huligaanitekoja hyväksy. Me olemme tuominneet ne kymmeniä kertoja, me olemme niistä varoittaneet, mutta myöskin sanoneet, ettemme iankaikkisesti pysty niitä hillitsemään, ellei oloja paranneta. (Vasemmalta: Provokaattorit niitä järjestävät, Oikealta: Kiihoittamaan te pystytte!)

Ed. Ahmavaara, joka niin innokkaasti tätä asiaa näyttää seuraavan, kai voisi antaa jonkinlaista selitystä siihen, mistä johtuu se, että todistettavasti viime lauvantaamupäivällä jo Tampereelta, Helsingistä ja kai osittain Viipurista asti oli Turkuun matkalla asestettuja huligaaneja, silloin kun Turussa ei ollut mitään miliisilakkoa eikä mitään varmuutta siitä, että lakko syntyy. (Oikealta: Tilatutja bolshevikkejä!) Kun Turkuun on tuollaisia salaperäisiä, pimeitä aineksia kertynyt muualta, osoittaa se, että tässä jotakin hämärää on takana. (Oikealta: On paljonkin!) Herrojen sietäisi tätä puolta asiasta tutkia ja kun sitä lähemmin tutkitte, niin luullakseni te vähemmän täällä siitä asiasta

puhutte. Mistä nuo huligaanit ovat saaneet aseita? (Oikealta: Rahja niitä tuo!) Te tiedätte, että ke-sällä, jolloin Suomessa ei mitään Rahja-nimistä miestä liikkunut, silloin ne etukaupunkien huligaanit asetettiin hämaristä lähteistä. Te tiedätte kaikki, että Helsingin huligaaneille annettiin aseita käteen silloin, kun kunnallislakko täällä uhkasi. (Oikealta: Me emme tiedä!) Turun esi-kaupungissa kerrotaan, miten huligaaneille ilmestyi aseita käsiin silloin, kun odotettiin kunnallislakkoa, ja sosialidemokraattien taholta on aseita pois niiltä noukittu. Kun huligaaneja jotkut pimeät voimat asestavat, silloin melkein aina voi väittää, että takana on voimia, jotka tarvitsevat asestettuja huligaaneja ja että mitä on Turkua kohti jo ennen lakkoa lähetetty, osoittaa, että ne olivat sinne matkalla sekasortoa halunneitten herrojen tietien. Turun miliisilakko julistettiin lauantaina k:lo 10 illalla. Siihen mennessä pidettiin varmana, että sovinto saadaan aikaan ja vasta siitä lähtien levisi tieto sunnuntaina muualle.

Nämä hämaräperäiset voimat yhdessä Turun esi-kaupungin pimeimpien aineksien kanssa nyt mel-lastavat, ja se sanottakoon ja alleviivattakoon, suuresti vahingoittavat järjestyneen työväen toimintaa ja pyrkimyksiä. Nuo tuollaiset rosvotyöt ja huligaanityöt, joita Turussa on harjoitettu, ovat tekoja, jotka kaikkein enimmäen vahingoittavat järjestynyttä työväkeä. Sillä niitä voimia te herrat käyttätte hyväksenne puheissanne, selityksissänne ulkomaille ja eräänlaisia ulkomaalaisia voimia tilatessanne rauhoittamaan Suomen työväkeä. Nuo huligaanimellakat hyödyttävät porvaristoa, mutta ne vahingoittavat sosialidemokratiaa. Siitä syystä olemme aina sellaisista teoista työväkeä varoittaneet ja ne tuominneet. Tämänpäiväisessä „Sosialistissa” Turussa onkin julaistuna verrattain suorasukainen julistus, jossa huomautetaan, että tuollaisia tekoja on koetettava estää ja kaikin mokomin on työväen pysyttävä erillään provokatooristen huligaanien väkivallanteoista.

Eilen illalla herrat senaattorit lausuivat, että Turun miliisin velvollisuus olisi ylläpitää järjestystä, vaikka eivät olisi palkkaa saaneet, tai sanoivat, eikö olisi sittenkin miliisin velvollisuus ylläpitää järjestystä? Huomautamme tähän: mahdollisesti teidän kannaltanne. Mutta ne ovat jo siellä saaneet olla viikon ilman palkkaa. Herrat senaattorit eivät edelleenkään lupaa toimittaa palkkaa, mutta sen sijaan suunnittelevat aseellista järjestystä, jonka lähettäisivät niiden selkään. Ja palkaksi siitä, että miliisit suojelevat yksityistä ja yhteistä omaisuutta, sitten jäisivät palkatta ja sen lisäksi saisivat rankaisuretkikuntia niskaansa. Tämä ei ole kovinkaan lohdullinen tilanne. Sellaisen ase-

man saavuttamiseksi ei kannata kovin paljon taistella. Turun miliisi, vaikka on lakossa, on lakko-aikana koettanut pitää sentään vähän järjestystä. Esimerkiksi viime maanantaita vasten aamulla tuli vähän rauhallisuutta, kun poliisiauto miehistöineen lähetettiin liikkeelle ja pakotettiin väkivaltaa harjoittavat huligaanit lopettamaan ryöstöjen tekemisen. Mutta kun kaupungin valtuusto ja Suomen senaatti eivät yritäkään edelleen asiaa rauhallisesti järjestää eikä näiden miliisien kohtuullisiin — minä sanon kohtuullisiin — vaatimuksiin suostuta, niin on asema sellainen, kuin se on. Lakko jatkuu väkivaltaisuuDET jatkuvat, herrat näyttävät olevan tyytyväisiä, koska sitä tilannetta voidaan käyttää välikappaleena tuon lentävän, paikasta toiseen lähetettävän asestetun järjestön puolustamiseen, ja maan sotalaitoksen puolustamiseen ja mielialan osoitteeksi ulkomaille, mitä täällä muka oikeastaan tapahtuu. Me emme hyväksy, kuten sanoin, noita väkivallanteoita, mutta me sosialidemokraatit sentään järkevinä ihmisinä koetamme ymmärtää, mistä ne johtuvat. (Oikealta: Ja puolustaa!) Ja ymmärrämme, että se on olosuhteiden nurinkurisuus, joka johtaa tuomoi-siin onnettomiin tuloksiin, ja koetamme siinä suhteessa saada muutoksia edullisempaan, järkevämpään suuntaan. Herrat porvarilliset eivät sitä halua eikä heidän asettamansa senaatti sitä halua. Ja niin ollaan siinä, missä ollaan. Epäjärjestykset jatkuvat ja epäkohdat säilyvät semmoisina kuin ne ovat, ja herrat pyrkivät palauttamaan epäkohtia nykyistä vielä pahemmiksi, niinkuin poliisikysymyksen yhteydessä pyritään tekemään. Kuten jo sanoin, me koetamme näitä tapahtumia ymmärtää, vaikkemme voi niitä hyväksyä. (Oikealta: Ja puolustatte kuitenkin!) Tässä maassa onkin kahdenlaisia ihmisiä, lukuunottamatta huligaaneja, jotka näitä väkivallanteoita tekevät, toisia, jotka tapahtumia ymmärtävät ja koettavat niitä järkisyillä poistaa, ja toisia, jotka eivät niitä tapahtumia ymmärrä. Ja niihin, jälkimmäisiin kuuluvat maan nykyisen hallituksen jäsenet. (Vasemmalta: Oikein!)

Ed. M i k k o l a: Minun on hiukan täydennettävä sitä kuvaa hävityksestä (Vasemmalta: Jonka on aiheuttanut yllätys), minkä senaattori Castrén antoi, niiden tietojen nojalla, joita olen ollut tilaisuudessa saamaan sekä Turussa ilmestyneistä sanomalehdistä että telefoonin avulla. Siellä on puti-puhtaaksi ryöstetty koko keskikaupunki ja tärkeimmät valtakadut. (Vasemmalta: Ja vielä ovat senaattorit toivorikkaita.) Sellaiset liikekadut, kuin Linnankatu, Eerikinkatu, Aurakatu, Venäjän Kirkkokatu ja Humalistonkatu, jotka ovat

täynnä nykyaikaisia liikkeitä, erilaatuisia, ne ovat järjestelmällisesti myymälä myymälältä käyty lävitse, rikottu näyteikkunat, tunkeuduttu niistä sisään, kannettu tavarat ulos kadulle, josta sitten ryöstöjoukot, vaimot ja lapset ja kaikki, mitä lie, venäläisten sotamiesten auttamina ovat korjanneet tavarat talteensa. On olemassa selvät todistukset siitä, että suuri joukko näitä ryöstettyjä tavaroita on viety kätköihin venäläiselle sotilasasemalle sekä venäläisiin laivoihin. Senaattori Castrén sanoi, että on pääasiallisesti ruokatavarakauppoja, vaatekauppoja ja kenkäkauppoja ryöstetty. Mutta vain lisätä siihen, että on ryöstetty liikkeitä aivan ilman eroitusta ja etenkin ovat ryöstöt kohdistuneet sellaisiin liikkeisiin, kuin tupakkakauppoihin, joista kaikkein hienoimmat tavarat ensiksi on viety, väkiviinakauppoihin, jotka eivät ole olleet avoinna pitkiin aikoihin, tavarat kun on valtion laskuun takavarikoitu, kultasepänläikkisiin, kellopäänliikkeisiin ja yleensä sen laatuisiin kauppoihin, missä on luultu olevan arvokkaampia esineitä. Eikä tähän ainoastaan ole ryöstöt rajoittuneet, vaan on kadulla kulkijoilta ryöstetty rahat, sormukset naisten sormista j. n. e. Mikäli tähän saakka on saatu tietää, lasketaan suoranaiset vahingot tavaroissa 700,000 markkaan sekä ikkunain särkemiset ainakin 100,000 markkaan. (Huutoja vasemmalta: Sovinto olisi ollut paljon halvempi! Puhemies koputtaa.) Vahingot eivät siis suinkaan ole vähäpätöiset, mutta sittenkin turkulaiset itse, mikäli olen kuullut, aivan tyynellä mielellä kärsivät nämä aineelliset tappiot, kun heidän mielestään nyt on koko maalle — ei ainoastaan Turulle, vaan koko maalle — selvintä, mitä oikeastaan kaikilla niillä vapaudenhuudoilla, joita tässä maassa on vallankumouksesta alkaen kaiutettu, lopullisesti on tarkotettu (Vasemmalta: Siinäpä se sanotaan!) ja mihin ne myös tähtäävät vastaisuudessa, sillä kaikki merkit viittaavat siihen, että Turku ei suinkaan ole muuta kuin ensimmäinen, mutta se ei ole viimeinen kaupunki, jossa sama näytelmä tulee näyteltäväksi. (Vasemmalta: Lopettakaa jo sentään!)

Täällä lausui ed. Wiik ja sitä samaa laulua on täällä vasemmisto laulanut kaiken aikaa, että syy tähän kaikkeen on se, ettei saada parannuksia, että porvarit jarruttavat ja yhteiskunnalliset parannukset jäävät toteuttamatta. Hän mainitsi yhtenä esimerkkinä juuri kunnallislait, mutta kai nyt vielä vasemmistokin muistaa sen, että kunnallislait hyväksyttiin jo ennenkuin suurlakko varsinaisesti oli alkanut. Ja silloin kun suurlakko oli loppunut, ei ainakaan kunnallislakien hyväksymisen puutteen olisi pitänyt olla syynä näihin ryöstöihin, sillä nyt ainakin ne ovat jo aikoja sit-

ten olleet vahvistetut. Sitten mainitsi ed. Wiik, että jumalanpilkkalakia ei ole vielä kumottu (Naurua eduskunnasta.) ja tämä olisi siis semmoinen parannus, että jos olisi poistettu rangaistus jumalanpilkastä, niin luultavasti Turun ryöstöjä ei olisi tapahtunut. (Naurua eduskunnasta, huutoja vasemmalta, puhemies koputtaa.) Sitten ed. Wiik, samoin kuin Elorantakin täällä kertoi, minkälainen se miliisi, herra Lundbergin miliisi, Turussa oikeastaan on. Minä tahdon sanoa, että on väärä sana käyttää „miliisiä”, sillä siihen sillä ei ole mitään oikeutta. Se on sosialistien punakaarti ja minkä nimen se lieneekin itselleen ottanut, se ei asiaa muuta. Siinä suhteessa minun täytyy kertoa vähän laajemmin, miten Turun poliisilaitos oli aikaisemmin järjestetty. Se oli järjestetty, kuten muutkin poliisilaitokset Seynin aikana, niitten lakien mukaan, jotka olivat voimassa, ja vallankumouksen aikana ensimmäiseksi se poliisimestari ja ne miehet, jotka olivat olleet innokkaimmat Seynin järjestelmää toteuttamaan, poistettiin viroistaan ja kaupunginvaltuuston toimesta valittiin järjestyslautakunta, johon kuului enemmistö sosialisteja. Tämä lautakunta otti tehtäväkseen käydä läpi ja tutkia kaikki ne syytökset, joita yleisöllä olisi ollut tehtävänä poliisin aikaisempaa toimintaa vastaan, ja tämän tutkistelun jälkeen kaikki entiset tottuneet, kunnolliset poliisimiehet, joiden toimintaa vastaan ei mitään muistutusta havaittu, asetettiin uudelleen virkaansa ja kaikkien kunnolliseksi tunnustama mies, luutnantti Nikander määrättiin hallituksen toimesta poliisimestarintointa hoitamaan. Poliisilaitos toimi säännöllisesti ja hyvin sen jälkeen, kunnes sitten tuli suurlakko, jolloin se ilman muuta, ilman minkäänlaista syytä suurlakon nimessä syrjäytettiin kokonaisuudessaan aina etsivää osastoa myöten ja sijaan astui pyytämättä herra Lundbergin punakaarti. Tämä punakaarti nyt ensimmäiseksi teoikseen teki järjestyksen ylläpitämiseksi sen, että vangitsi kuvernöörin ja poliisimestarin ja pitää niitä vielä tänä päivänä lukkojen takana. Niitä on pidetty raastuvan arkistossa, kunnes nyttemmin lienevät siirretyt lääninvankilaan. Minä huulen, että ei voida ihmetellä, jos Turun kaupunkilaisilla ei ollut niinkään kovin suurta luottamusta eikä toivoa tästä uudesta poliisilaitoksesta, joka ensimmäiseksi tehtäväkseen teki ensiksi edeltäjänsä, kunnollisen miehen vangitsemisen ja vankina pitämisen ja toiseksi ylimmän päällikön, läänin kuvernöörin vangitsemisen. Ja lisäksi oli tämä teko sitä katalampi, kun läänin v. t. kuvernööri, luutnantti Collan, koko sillä virka-ajallaan, jonka hän oli toimeksaan vallankumouksen jälkeen, oli osoittautunut erittäin kyke-

neväksi ja kunnolliseksi mieheksi ja edistyspyrintöjä ja taloudellisia uudistuksia koko läänissä harvasta ajavaksi henkilöksi, henkilökksi, jolla oli koko läänin ehdoton ja yleinen kannatus. Todistuksena tästä on sekin, että kaikkialla koko läänin kunnissa, nyt kun kuvernööri Collan on ollut vangittuna, on lausuttu mitä jyrkimpiä paheksumisia tätä toimenpidettä vastaan ja lähetetty lähetystöjä punakaartin puheille ja vieläpä uhattu väkivoimin, jos ei muu auta, lopulta tulla vaputtamaan kuvernööri. Lisäksi mainittakoon, että luutnantti Collan oli ensimmäisiä upseereja Venäjällä, joka vallankumouksessa kaarteineen asetui kansan ja vallankumouksen puolelle tsaarin sortovaltaa vastaan.

Niinkuin sanoin, niin otti nyt herra Lundbergin punakaarti n. s. vallankumouksen alusta järjestyksen ylläpidon Turussa haltuunsa ja se oli pitänyt sitä hallussaan ainoastaan noin 10 päivää, kun se jo katsoi asiakseen ruveta kiristysten avulla kaupungin viranomaisilta vaatimaan $\frac{1}{2}$ miljoonaa markkaa palkaksi tästä. Eikä siinä kyllin. Kaupungin elintarvevaroja myös tämä oivallinen järjestyslaitos väkivallalla anasti 47,000 markkaa. Näin oli kulunut ainoastaan muutamia viikkoja ja noin puoli kuudettasataa tuhatta markkaa jo tämä järjestyslaitos oli kaupungille maksanut. Pian sen jälkeen vaati sama laitos taas lisäksi 200,000 markkaa, jonka vaatimuksen se kumminkin sitten alensi, kuten täällä on mainittu, 54,000 markkaan. Olkoon nyt kuinka hyvä järjestyslaitos hyvänsä tämä herra Lundbergin kaarti, niin on se kuitenkin myönnettävä ja sen kai sosialistitkin myöntävät, että se on verrattain kallis laitos. Suomen valtion ja kaupunkien koko poliisilaitosta varten on esimerkiksi nykyisen vuoden menoarviossa arvioitu vaadittavan 8 miljoonaa markkaa. Mutta Turun järjestyslaitos maksoi 10 päivässä lähes $\frac{1}{2}$ kuudettasataa tuhatta markkaa, joka yksin Turussa tekisi vuodessa noin 18 miljoonaa markkaa. (Naurua eduskunnassa.) Jos samassa määrässä tulisi kaikissa Suomen kaupungeissa järjestyksenpito maksamaan, kuin tämä oivallinen Turun järjestyslaitos nyt maksaa, niin minä luulen, etteivät mitkään kuntain eivätkä myöskään mitkään valtion varat tähän tarkoitukseen riittäisi, vaikka suuria tulojakin verotettaisiin kuin paljon hyvänsä. (Vasemmalta: Onko ne kaikki varat käytetty miliisin hyväksi?) Jaa, lienee niitä annettu myös joku määrä apulaisille, venäläisille sotamiehille. (Naurua.)

Sitten täällä on puhuttu myös siitä, että tämä kaikki on porvarien provokatsioonia. Siitä puhui ed. Eloranta viimeksi. Kaikki nämä ryöstöt ja epäjärjestykset, mitkä on tapahtunut, ne ovat

muka porvarien provokatsioonia. Mutta minun tekisi mieli kysyä, kuinka silloin, jos tämä provokatsiooni on tullut porvarien taholta työväenasian vahingoittamiseksi, kuinka ei työväen sanomalehdistö ole suuremmalla ponnella tarttunut asiaan ja koettanut tehdä sitä kaikelle työväelle niin selväksi kuin suinkin, ja miksei se ole alkanut punakaarteineen, koko maasta koottuine punakaarteineen, marssia näitä porvarijoukkoja vastaan, jotka tällaisia provokatoorisia ryöstöjä tekevät. (Vasemmalta: Hoitakaa te omat joukkonne!) Mutta kun se vahingoittaa työväenasiaa. (Vasemmalta: Ei meillä ole niin paljon voimia, että kaikki voidaan estää.)

Niin, vielä tänä päivänä, kuten sanottu, ovat läänin v. t. kuvernööri ja poliisimestari vankeina, ja ed. Eloranta mainitsi, että se on tietysti aivan luonnollinen teko, että niitä pidetään panttivankina, että saadaan vaatimukset toteutetuksi. Näihin vaatimuksiin on sanottava, että ne ovat olleet ei ainoastaan laittomia, sillä kunnan ja valtion täytyy noudattaa voimassaolevaa lakia, kunnes uusi saadaan sijaan, vaan ne ovat myös kohtuuttomia, sillä on huomattava, että työväki Turun kaupungissa ei muodosta kaupungin ja yhteiskunnan enemmistöä vaan tuntuva vähemmistö. Tuo vähemmistö tahtoo siis terrorisoida, sortaa, kaupungin väestön enemmistöä, venäläisten pistimien ja huligaanien avulla ryöstää kaupunkia ja pitää virkamiehet vankeina ja toimia niin, etteivät muutkaan virastot ole voineet toimia. Tämä, jos mikään, on vähemmistön sortoa mitä törkeintä laatua ja oikeussortoa mitä ilettävintä lajia. Ja sentähden on tultukin Turussa, samoin kuin epäilemättä täällä eduskunnassa ja koko maassa porvarillisissa piireissä täyteen vakaumukseen siitä, että tässä ei parannuksilla eikä myönnytyksillä eikä sovitteluilla mihinkään päästä. Sillä kun on vastakkain kaksi asiaa, oikea ja väärä, järjestys ja epäjärjestys, rikos ja toisten hyvä oikeus, niin silloin ei passaa mennä sitä rahalla ostamaan eikä myöskään sovitteluilla antamaan rikollisille perää. (Eduskunnasta: Hyvä- ja oikein-huutoja.) Turun kaupungin ryöstetyt asukkaat ovat päättäneet kärsiä viimeiseen asti ja ne loukkaukset, mitä sosialidemokraattien alkuunpanemalta ja vieläkin sen johdossa olevalta punakaartilta ja sen toiminnalta se on osakseen saanut, ja se toivoo ja osaksi on jo näyttäytynytkin todeksi, että myös järkevampi osa työväkeä ymmärtää tämän ja liittyy niihin porvareihin, jotka tahtovat ylläpitää järjestystä, lakia, oikeutta ja persoonallista hengenturvaa maassa. (Eduskunnasta: Hyvä-huutoja.) Täällä senaatin puheenjohtaja syystäkin toivoi, että nyt jo nämä asianhaarat sekä ne vaarat, jotka

näiden epäjärjestysten vuoksi uhkaavat maata, olisivat avanneet koko kansan silmät ja siis myöskin vasemmiston näkemään, mistä on kysymys, että koko kansa ja tämä eduskunta sen edustajana yksimielisesti voisi ryhtyä tukemaan niitä toimenpiteitä, jotka tekevät hallitukselle mahdolliseksi kukistaa huligaanivalta. (Vasemmalta: Sotalaitos siis!) Nyt on ed. Wiikin ja Elorannan puheista ja myös niistä huudahduksista, joita ed. Walpas ja monet muut ovat tehneet, käynyt ilmeiseksi, etteivät he tahdo millään ehdolla minäkäänlaista järjestystä saada tähän maahan. (Vasemmalta ankaria vastaväitteitä ja huutoja. Puhemies koputtaa.) Se järjestyslaitos, jota ed. Airola on alottanut, ei se tällaiseen riitä, sillä ensin täytyy saada epäjärjestykset pois ja ne alotteet, joita on tehty, voivat riittää ainoastaan säännöllisiin oloihin, mutta tarvitaan ylimääräisiä toimenpiteitä saadakseen sellaiset epäjärjestykset, kuin nyt on, poistetuiksi. On käynyt ainakin turkulaisille täysin selväksi, että kaikki ne valmistelut, joita on tehty, kaikki ne aseiden etsinnät, kaikki se viha ja parjaus, mitä sosialistisessa sanomalehdistössä on ollut perustettuja suojeluskuntia vastaan ja kaikki ne epäjärjestykset, joita on synnytetty, niillä on ollut aivan suunniteltu, yhtenäinen, määrättyyn tarkoitukseen tähtäävä päämaalinsa. Ja tämä tarkoituksensa ei suinkaan ole ollut edistysmielisten parannusten aikaansaaminen, vaan se on ollut yksinomaisesti terroriseraata yhteiskuntaa ja tulla siihen, mihin Turussa on tultu: Omaisuuden ryöstöön tai kukaties, niinkuin kauniimmin sanotaan, omaisuuden tasajakoon. Sillä tavalla tahtoo nähtävästi meidän vasemmistomme toteuttaa tässä maassa sosialistisen yhteiskunnan. (Vasemmistosta: Hävetkää, hävetkää!) En häpeä, kun on todistuksia niin paljon ja teidän päällemme tulee lankeamaan se veri, joka on vuodatettu, teidän vahingoksenne ne aineelliset vahingot, joita on tehty, sillä langat siihen, mitä on tehty Turussa, ne lähtevät Siltasaaresta. (Keskustasta ja oikeistosta: Hyvä-huutoja, vasemmalta vastaväitteitä: Roskaa! Puhemies koputtaa. Vasemmalta: Kaikkea se kehtaakin!)

Näin ollen ollaan ei ainoastaan Turussa vaan myöskin kaikkialla muualla maassamme jo varmaan tultu täyteen varmuuteen siitä, että niin välttämättömästi, kuin maan tila nykyisin vaatisikin kansan yksimielisyyttä, kuitenkin niin kauvan, kuin se vasemmisto, joka täällä nyt on, ja nykyiset johtajat sosialistista puoluetta johtavat, on se yhtenäisyys ja yksimielisyys mahdoton. Sentähden on ainakin niiden, jotka tahtovat tähän maahan saada järjestystä, jotka tahtovat, että tämä maa voisi nyt, kun otolliset ulkonaiset olot ovat

olemassa, saavuttaa täyden itsenäisyyden ja voisi kulkea itsenäisenä kansana kansakuntien joukossa, niiden ainakin täytyy tukea niitä toimenpiteitä sosialisteista huolimatta, jotka hallituksen edustajat täällä ovat maininneet olevan välttämättömiä, jotta vältettäisiin nälkäkuolema ja ulkomaalaisten sekaantuminen sisäisiin asioihimme. Ja minä voinkin ilmoittaa herroille Airolalle ja muille, että pikemmin kuin luultiinkaan toteutui se, josta senaatin puheenjohtaja täällä varoitti, vierasten sekaantuminen — herrat vasemmistolaiset eivät kai katso sitä vieraaksi sekaantumiseksi, mutta meidän oikeistolaisten mielestä se on sitä. — Ilmoitettiin näet Turusta äskettäin telefontse, että uudet rykmentit venäläistä väkeä olivat ryhtyneet järjestyksenpitoon ja ajaneet huligaanit ja sosialistit pois kadulta, kun hämärän tultua ryöstöjoukot taas olivat alkaneet entisen mielityönsä, ensin ryöstäneet väkiviinakauppoja ja juopuneina sitten ryhtyneet ampumaan yksityisten asuntoihin ja ryöstämään. „Miliisin” taholta on ilmoitettu, että nyt tänä yönä porvariston perheet ja kodit tullaan ryöstämään, kun jo liikkeet on ryöstetty. (Vasemmalta: Jätettiinkö porvarit kadulle?)

Näin ollen minä puolestani en voi muuta, kuin mitä hartaimmin kannattaa niitä toimenpiteitä joiden senaatin puolelta on ilmoitettu olevan välttämättömiä meidän maamme ja kansamme suojaksi sekä ulos- että sisäänpäin. Minä haluaisin mielelläni, että tähän välikysymykseen voitaisiin perustellusti vastata. Mutta kun kysymyksen silloin pitäisi mennä valiokuntaan ja se viipyisi yli joululoman, niin minä luulen, että hallitus voi tyytyä siihen, että me puolueyhmittäin ilmoittaisimme yksinkertaisen päiväjärjestykseen siirtymisen sisältävän eduskunnan puolelta täyden tunnustuksen ensiksikin hallituksen toimenpiteille ja myöskin niille toimenpiteille, joiden hallitus on katsonut olevan välttämättömiä ennen kaikkea järjestyksen palauttamiseksi. Minä sentähden ehdotan, että eduskunta näin tavoin lausuu toivomuksen, että hallitus tekee kaiken voitavansa järjestyksen palauttamiseksi ja tämän väkivaltaisuuden karkoittamiseksi ja ulkonaisten vaarojen estämiseksi ja että eduskunta täten siirtyessään yksinkertaiseen päiväjärjestykseen antaa täyden luotamuksensa hallitukselle.

Ed. Collander: Herr Mikkelas andragande var så pass uttömmande, att det befriar mig från stora delar af det jag här tänkte framföra, men jag kan, då jag till stund som är varit i tillfälle att följa med denna frågas utveckling från det ögonblick, då den nu fängslade polismästaren till-sattes under samarbete med representanter för soci-

aldemokratiska partiet, hvars förtroende han således åtnjuter, eftersom det var de, som önskade få honom till polismästare, bestyrka att hans uppgifter till alla delar öfverensstämde med verkliga förhållandet. Om de skador, som nu öfvergått Åbo samhälle, kan jag nämna, att i 20 affärer dessa skador värderas till sammanlagdt 1,070,000 mark. De af föregående talare nämnda siffrorna voro sålunda något under det faktiska beloppet. Därtill kommer att 40 å 50 affärer ännu icke hafva uppgifvit, hvilka skador de lidit. Trots detta har Åbo samhälle ställt sig på den ståndpunkten, att detta icke får vara för frågans bedömande afgörande, då det gäller återställandet af laglig ordning. Detta klargör bättre än hvarje bemötande det fula och oriktiga i den karakteristisk magister Wiik tillåtit sig af Åbo samhälle. Då det kommer från ett sådant håll som från magister Wiiks, kan denna karakteristik icke verka annorlunda än motsatsen mot hvad talaren med den hade afsett, och jag månde säga, att när han mot civilchefen utslungade den rentaf löjligen beskyllning, som han inlade i ordet provokatör, då har han i och med detsamma också vederlagt största delen af sitt andragande.

I öfrigt, jag kan med fara för ett par upprepningar dock icke undgå att fästa uppmärksamheten vid hans starkt betonade fordran på att milisen skulle vara helt och hållet uti socialdemokraternas hand. Herr Mikkola har redan klargjort, att de utgöra en ringa del af Åbo samhälle, endast $\frac{1}{3}$. Detta vore sålunda uppenbart förtryck från en minoritets sida och visar, i hvilken riktning man går, men dessutom vore det omöjligt att öfverlämna ledningen af ordningsmakten åt personer, som på ett så oerhördt sätt hafva dragit smuts och vanära icke blott öfver sig själfva utan också öfver det parti, som jag hoppas dock icke skall komma att godkänna deras handlingssätt. Det värsta med denna ordningsmakt, som ingenting annat är än röda gardet, det värsta med den är, att den icke blott har underlåtit att upprätthålla ordningen, den har dessutom hindrat ordningens upprätthållande.

När man kommer med det vanliga socialdemokratiska „vi taga afstånd” och „vi ansvara icke för” o. s. v., så kan man mot det ställa ett uttalande af ett till tusendetal personer uppgående medborgarmöte i Åbo, däri det protesteras mot våldsåtgärderna o. s. v., till hvilkas anordnande omedelbar anledning gifvits af den i staden förefintligen s. k. milisen genom att denna vid sin afgång hotat att med våld hindra alla åtgärder till ordningens upprätthållande i staden. Detta är ett faktum, som ingen af herrarna från vänster kan komma ifrån.

Den har hotat att med vapenmakt hindra ordningens upprätthållande. Hade den icke det gjort hade Åbo samhälles ordningsmakt haft alldeles tillräckliga medel att uppträda emot de huliganhopar, som härja i staden. Och det är en sådan milis man vill att regeringen skall sanktionera genom att betala ut medel för densamma. Denna milis — och det har jag med egna ögon sett — uppträder den ena dagen som rödgardister med rödt band om hatten och den andra dagen sätter den det omkring armen med ett litet tecken därpå, och då uppträder den som ordningsmilis. Det är nog för mycket att begära att samhället skall hafva något som helst förtroende för en sådan milis. Då guvernörsaspiranten Eloranta höll sitt jungfrutal, sade han, att till guvernör i Åbo komme ingen mot arbetarnas önsknings. Men jag kan också försäkra, att den milisen icke kommer att godkännas bland annat af det skälet, att den upprätthåller ordning i Åbo stad.

Det vore också annars mycket att säga om guvernörsaspiranten Elorantas andragande, men det är alldeles nog att framhålla, att han liksom tidigare herr Airola har visat en besynnerlig förtrogenhet med vissa dunkla maktens anordningar. Han visste redan veckan innan den s. k. strejken, d. v. s. revoltens i Åbo, bröt ut, att rödgardister från Tammerfors, Viborg m. fl. orter voro på väg till Åbo. En sådan kännedom kan vara farlig, då han öppet uttalar den, ty det visar, att han har stått dessa händelser alltför nära, och jag tror mig kunna försäkra, att skall herr Eloranta sitta på guvernörsstolen i Åbo, så nog får han hafva omkring sig bra många rödgardister med rysk-japanska gevär, ty annars kan han icke nå den posten.

Åbo samhälle har nu stillsamt burit de lidanden, som huliganhoparna under ledning af röda gardet tillställt i staden. Men jag kan försäkra herrar socialdemokrater om att skall detta fortgå, så kommer man icke att foga sig i detsamma. Man har i det längsta velat visa tålmod, men man gör det icke i evighet, och då har från socialdemokratiskt håll det broderkrig kommit till stånd, hvilket herr Wiik ansåg vara fullt berättigadt. Man har låtit huliganer afväpna laglydiga medborgare, och man förstod icke då hvarför man med sådan iver gjorde dessa vapenletningar. Men man begriper det nu. Man vågar icke gå mot ett ens bristfälligt väpnadt samhälle. Man ville afväpna detsamma för att sedan kunna utöfva de våldsdåd, hvarom Åbo stad nu bär ett så sorgligt vittnesbörd.

För några ögonblick sedan torde det stora möte i Åbo hafva afslutats, där de socialdemokratiska organisationerna hafva behandlat frågan om den

s. k. strejkens fortsättning, och enligt de uppgifter jag har, om de icke äro oriktiga, skulle man hafva beslutit att fortsätta strejken och vända sig med anhängan om understöd till socialdemokratiska organisationer i öfriga delar af landet i syfte att få milisen erkänd. Skulle detta icke ske, borde sådan åtgärd vidtagas, som skulle leda till landtdagens upplösning. Det är sålunda sådana tankar man bär på. Är min uppgift riktig, skulle detta med knapp majoritet hafva kunnat genomdrivas, medan förnuftiga element hade ansett, att man hade varit alltför tålmodig mot de rena huliganelementen och att ordning måste eftersträvas. Ja, en del talare hade till och med ansett att det riktiga vore att, då man nu på ett eklatant sätt visat, att röda-gardes-milisen icke varit sin uppgift vuxen, öfverlämna till de borgerliga att själfva upprätthålla ordningen. Hade detta förnuftiga förslag vunnit godkännande, kunde omedelbart ordningen i Åbo stad upprättas, och man hade då icke behöft vara med om den smäleken, att utländsk soldatesk skall komma och upprätthålla ordningen i en finländsk stad. På vårt håll kan man icke annat än betrakta denna ryska militär såsom utländsk, och det var nästan som att understryka senator Svinhufvuds ord om att man måste befara utländsk inblandning, då denna inblandning kom. Och om man försöker göra gällande — hvilket jag icke betvivlar att man gör från socialdemokratiskt håll — att här åter är fråga om ett utslag af provokation, så kan det nämnas, att icke önska vi borgare ha någonting med den ryska soldatesken att göra. Ingripandet torde nog hafva kommit från helt annat håll. Men för mig har det icke framstått som en uppgift att här på något sätt gå till rätta med det socialdemokratiska partiet. Den uppgiften har sannerligen icke intresserat mig. Jag finner, att vi genomleva så pass ödesdigra ögonblick i vår historia, att vi tvärtom borde, såvidt möjligt, sträffa till samarbete och söka få åtminstone i någon form ett sådant tillstånd, och det synes mig som om det i denna fråga icke vore omöjligt att få ett visst samarbete med vänstern, ifall den har mod att öppet erkänna, att ett våldsregemente som det i Åbo icke kan få fortgå. Man har mer och mer i Åbo kunnat iakttaga, hurusom plundringarna verkställts af allt sämre och sämre element, hvilka knappast något parti kommer att erkänna såsom sina, utan man kan säga, att det är de rena förbrytarelementen, som numera härja i Åbo stad. Då nu utvecklingen har gått i denna riktning, borde det ligga nära till hands att socialdemokraterna i stället för att försöka bortadvocera den del deras organisationer tyvärr haft i de olyckliga händelserna i Åbo, skulle ärligt och öppet deltaga uti

opinionsyttringarna mot det, som nu pågår, fördoma det liksom alla andra måste göra det, och det är ju lätt att så göra, då man som sagdt icke mera vill göra gällande, att de, som de senaste tiderna hafva plundrat i Åbo, skulle tillhöra partiet. Det borde sålunda i denna fråga icke vara omöjligt att komma till ett samförstånd, och jag måste säga, att de talare, som kritiserat regeringen, bra litet betänkt, att den, om man kan göra någon anmärkning mot densamma, har visat kanske alltför stor tålmodighet vid bedömandet af läget, den har alltför länge underhandlat för att på en stillsam väg uppnå resultat med personer af en sådan halt som titulus Lundberg i Åbo. Jag förstår, hvarför regeringen så har gjort, och jag för min del ogillar detsamma icke, men då det nu begäres att ordning och skick skall återställas, så är det en fordran, som är så naturlig, att jag icke kan finna annat än att äfven socialdemokraterna borde kunna utan reservationer förena sig om densamma, och om den det gör, ligger det nära till hands, att vi inom relativt kort tid skola kunna få frågan om vår ordningsmakt löst på ett förnuftigt sätt.

Af samma orsaker som herr Mikkola ber också jag för min del att få förorda en enkel öfvergång till dagordningen. Det vore nämligen icke tillfyllestgörande, särskilt för det samhälle, som nu har lidit så hårdt, om denna fråga skulle gå till ett utskott och där drunkna för några veckor framåt, utan den borde såvidt möjligt omedelbart afgöras, och jag vill hopas, att de talare från vänstern, som efter mig hafva ordet, också skola kunna vara med om att i sina tal gifva uttryck åt sin afsky för de dåd, som förekommit i Åbo stad.

P u h e m i e s: Kun tänä yönä vielä on pidettävä toinen istunto erityisten kiireellisten asiain tähden, täytyy tämä istunto lopettaa. Kuitenkin esitellään erinäisiä asioita pöydällepantaviksi.

Ed. E l o r a n t a: Vastoin herra puhemiehen ehdotusta minä ehdotan, että tämän asian asiallinen käsittely jatkettaisiin yhtäjaksoisesti loppuun asti.

P u h e m i e s: Sitä ehdotusta ei oteta nyt tässä yhteydessä käsiteltäväksi.

Pöydällepanot:

Kulkulaitosrahastoa vuodeksi 1917

koskevan hallituksen esityksen johdosta valmistettu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6 esitellään ja pannaan pöydälle huomispäivän istuntoon.

Valtiolainan ottamista kulkulaitosrahaston tarpeisiin

koskevan hallituksen esityksen johdosta valmistettu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7 esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan täysi-istuntoon.

Valtiolainan ottamista elintarpeiden hankintaa varten

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta valmistettu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8 esitellään ja pannaan pöydälle ensi täysi-istuntoon.

Pääoma- ja kuponkisuostunnan suorittamisesta 1918 vuoden loppuun

laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9 esitetään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon.

Ehdotuksen laiksi mooseksenuskolaisista Suomessa

sisältävä hallituksen esityksen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3 esitetään ja pannaan pöydälle ensi täysi-istuntoon.

Kansantajuisten tieteellisten luentojen avustamista

tarkoittavan anomusehdotuksen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2 esitetään ja pannaan pöydälle huomispäivän täysi-istuntoon.

Seuraava täysi-istunto alkaa k:lo 12,45 yöllä.

Täysi-istunto päättyy k:lo 12,5 yöllä.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Livar Ahava.